

معلملر برلگی عمومی مرکزی
نشریاتندن

ملّی تربیه

معلملر برلکنك ١٩٢٦ عمومی قونغره‌سنده اوقونمق اوزره حاضرلانمشدر.

علی حیدر
دارالفنون مدرسلرندن
معارف وکالتی تعلیم و تربیه دائره‌سی اعضاسندن

استانبول — ملی مطبعه
١٩٢٦

معلملر برلکی عمومی مرکزی
نشریاتندن

ملّی تربیه

معلملر برلکنك ۱۹۲۶ عمومی قونغره‌سنده اوقونمق
اوزره حاضرلانمشدر .

علی حیدر
دارالفنون مدرسلرندن
معارف وکالتی تعلیم و تربیه دائره‌سی اعضاسندن

استانبول — ملی مطبعه
۱۹۲۶

برنجی فصل

ملی تربیه نه‌در ؟

ملی تربیه دەییَنجه نه آکلایورز ؟ بو سؤاله جواب ویره بیلمك ایچین ، ملی تربیه‌نك مختلف غایه‌لرینی روحیات نقطهٔ نظرندن قیصاجه ایضاح ایتمکه لزوم واردر .

ملی تربیه‌نك باشلیجه اوچ مهم غایه‌سی واردر :

١ — فکری غایه .

٢ — حسّی غایه .

٣ — ارادی غایه .

فکری غایه‌نك ایضاحی : بر انسانك بر شیئی سه‌وه بیلمه‌سی ایچین اولا اونی طانیماسی لازمدر . مجهوله محبت اولماز . بر کیمسه ، مجهول و مبهمی خیالاً سه‌وسه بیله ، او کیمسه ، نه ایشله‌دیکنی و نه دویدوغنی لایقیله آکلایاماز . تورك کنجلکنك ، تورکلکی سه‌وه‌بیلمه‌سی و بونك اوغرونده چالیشا بیلمه‌سی ایچین ابتدا ملی بنلکنی طانیماسی ، کندی شعورینه مالك اولماسی لازمدر . تورك چوجوقلرینه ملی تربیه ویره‌بیلمك ایچین اونلرك فکرلرینی بسلامه‌لی ، اونلره تورك بویوکلرینی ، تورك ملتنك ماضیسنی ومدنیتنی ، تورك وطننك شیمدیکی طوپراقلرینی اورمانلرینی ، دەکیزلرینی ، کوللرینی ، چایرلرینی ، بایرلرینی والحاصل

تورك وطننك اشكال و عوارضنى اوكرەتمەلى و عينى زماندە توركلرك اصيل ، نجيب وهرخصوصجە سەويلمكە لايق بر ملت اولديغى فكرلرينى تلقين ايتمەليدر .

حسى غايەنك ايضاحى : ملت و وطن حقندە يكى نسلە ويريلەن معلومات قورو قالير ، قلبە مؤثر اولماز ، كنجلرك روحندە حسلر و هيجانلر آلەولنديرمەزسە ، بوندن بر فائدە حاصل اولماز . فكرلرلە حسلرك اشتراكى انسانك حياتنەحقيقى قيمتنى ويرير . عينى زماندەعالم، فقط حسدن محروم اولان برذات ، تام آدام صاييلماز . حس وهيجانلرى فضلە اولان بر ذاتدە حسلرينى حقيقى و منطقى فكرلرە استناد ايتديرمەزسە ، كندنى تصادفى روزكارلرك جريانندە قاپديرمش بر كمىيە بكزەر . كنجلرە ملى تربيەنك ويريلەسندە فكرلر قادر ، حسلركدە نظر اعتبارە آلينماسى لازمدر .

ارادى غايەنك ايضاحى : قورو معلومات ، انسان ايچين قيمتدار اولماديغى كبى ، صامان آلەوى كبى بردن پارلايوب سونەن ، فعل و حركتلريمزك مدبرى اولامايان سطحى و موقت حسلركدە فائدەسى يوقدر . انسانك افعالندن مهم بر قسمنك سائقى حسلردر . حب نفس، فردى حركتلريمز ايچين فائدەلى اولديغى كبى، ملت سەوكيسىدە اجتماعى فعاليتلريمز ايچين نافع اولور . توركلكى يوكسەلتمك ايچين كنجلرە فعل وارادەيە مؤثر اولابيلەجك صاغلام فكرلر وقوتلى حسلر ويرمك لازمدر. على العموم تربيەنك و بالخاصە ملى تربيەنك اك يوكسك هدفى ، تربيە ايديلەن فردلردە « متين بر سجيە » حصولە كتيرمكدر . سجيەصاحبى بر شخصيت ، بوتون فعل و حركتلرينى كائنات حقندە ايديندىكى ايمان

و قناعتلره، مدت حیاتنجه تغیر ایتمه‌یه‌ن اخلاقی واجتماعی دستورلره توفیق ایده‌ر . سـجیه‌سی حال تکونده بولونان آداملرك بعض قنـاعتلری اکتساب اولونان یکی معلوماته کوره قسماً تحول ایده‌بیلیر . فقط هر حالده مزاجك تلوّنی ، قرارسزلق ، ثباتسزلق ، دالقاووقلق ، ادارهٔ مصلحت متین سجیه‌نك ضدیدر .

بو قیصا ایضاحاتدن صوکرا ملی تربیه‌نك غایه‌سنی شـویله خلاصه ایده‌بیلیرز :

« ملی تربیه آلان بر تورك کنجی ، یالکیز شـخصی منفعتلرینی کوزه‌ته‌ن بر فرداولماملی . ذاتی منفعتلرینی اجتماعی منفعتلرك ایچنده کورمه‌لیدر . منسوب اولدیغی جمعیته قارشی محبت و فدا کارلق حسلری بسله‌مه‌لی . هر زمان ، هر یرده و هر تورلو شرائط آلتنـده تورك وطن و ملتنك ترقیسی و یوکسه‌لمه‌سی ایچین دائماً دوشونه‌ن ، دویان وایشله‌یه‌ن صمیمی بر وطنداش اولمالیدر . »

ایکنجی فصل

تاریخه بر نظر

ملی تربیه مفهومنك داها ایی آکلاشیلابیلمه‌سی ایچین تربیه تاریخمزه بر نظر عطف ایده‌رك مختلف دورلرده حاکم اولان تربیه غایه‌لرینی و تدریس اصوللرینی تدقیق ایله‌یه‌لم . بو نقطهٔ نظردن تربیه تاریخمزده بش متبارز دور تفریق ایده‌بیلیرز :

۱ — مدرسه دوری

۲ — تنظیمات دوری

۳ — ایکنجی حمیدك استبداد دوری

٤ — مشروطیت دوری

٥ — جمهوریت دوری

شیمدی بونلری قیصاجه کوزدن کچیره‌لم .

I ـ مدرسه دوری.

دینی تربیه غایه‌سی.

اسکی عثمانلی دولتی ، تشریعده تئاوقراسی واداره‌ده دهسپوتیزم اساسلرینه مستند اولارق قورولمشدی . بوتون قوتلری شخصلرنده جمع ایده‌ن مستبد سولطانلر ، تدبیر و اداره‌ده چوق دفعه دینی

اساسلردن الهام آلییورلر و بعضاً ده بوسبوتون کندی کیفلرینه کوره حرکت ایدییورلردی. بو دورده آچیلان تحصیل مؤسسه‌لرنده‌ده دینی تربیه غایه‌سنك حصولنه چالیشیلییوردی . مدرسه ، عثمانلی سلطنتنك تأسسندن بدأ ایله آلتی عصر مدتله رقیبسز اولارق یاشامش وبوخلقك تربیه‌سنه حاکم اولمش یگانه بر عرفان مؤسسه‌سیدر. بوندن یوز سنه اولنه کلنجه‌یه قادار ، اندرون مکتبیله اوچنجی سلیمك آچدیغی مهندسخانهٔ همایوندن باشقا دنیوی غایه‌لر تعقیب ایده‌ن عرفان اوجاقلری موجود ده‌کیلدی . علم تحصیل ایتمك ایسته‌یه‌نلر ایچین یالکیز بر طریق واردی : اوده مدرسه ایدی . نه عصری ونه‌ده ملی اولمایان مدرسه تربیه‌سنك ممیز وصفلری شونلردن عبارتدر :

۱ — *مدرسه‌لرده تدریس و تربیه‌نك غایه‌سی اخرویدر .* بوراده تحصیل کوره‌ن و « طلبهٔ علوم » نامنی آلان اولدقجه قالابالیق برصنف ، دنیا حیاتنه ده‌کیل ، آخرت حیاتنه حاضرلانیرلردی.(*) صوفتالرك کندیلرینه مخصوص بر طرز تفکر و تحسسلری واردی . بونلر ، جهانده‌کی اشیایی و طبیعی حادثه‌لری هپ دین کوزلکی آرقاسندن کورورلر ، بشری و طبیعی وقعه‌لری ، کائنات حقنده ایدیندکلری بو دینی تلقی‌یه کوره ایضاحه اوغراشیرلردی . مدرسه منسوبلری،دین ایله‌دنیا ایشلرینی بربرندن آییراجق واسلاملغی یالکیز اخروی اعتقادلره انحصار ایتدیره‌جك یرده انسانلرك اوطورما ، قالقما ، یاتما ، اویوما ، یورومه ، که‌ینمه ، اوله‌نمه ، بوشانما ، میراث و نفقه کیبی صرف دنیا حیاتنه تعلق ایده‌ن ایشلرینه‌ده تشمیل و تطبیق ایتمشلردی .

۲ — *مدرسه‌لرك تدریس لسانی ملی ده‌کیلدی . عربجه ایدی .*

(*) اسکی اندرون مکتبی بر استثنا قبیلندن ایدی .

ناصیل‌که ، آوروپانك ایلك عرفان مؤسسه‌لرنده‌ده لاتینجه حاکم‌ایدی. او زمانلر ، معناسی بیلینمه‌دن ایدیله‌ن دعالر ، جاهل خلق کتله‌لری اوزرنده داها قدسی بر تأثیر یاپیوردی .

بونونه مدرسه کتابلری ، بودینی مؤسسه‌نك تربیه غایه‌سنه کوره ترتیب ایدیلمشدر . کتابلر ، عمومیتله مغلقدر . طلبه‌نك نه یاشنه ونه‌ده فکر سویه‌سنه موافق ده‌کیلدر . معلم ، اوقوتاجغی درسك موضوعنی اکثریا ازبر بیلمه‌زدی . بیلسه‌ده مدرسه‌لرده آچیق کتابدن درس اوقوتمق عادتدی . سربست تقریر صولی یوقدی .

٣ — مدرسه تدریساتنده معنادن زیاده لفظلره ، قورو سوزلره اعتبار اولونوردی . صوفتالر ، ایی آکلاتیلمایان ویاهیچ آکلاشیلمایان نیجه صحیفه‌لری ، کتابلری کوکورینه ازبرله‌مکله تحصیل سنه‌لرینی هبا ایدییورلردی . نه اوقوندیغی ونیچین اوقوندیغی ، اوزون مدت طلبه‌یه مجهول قالمقده‌ایدی .

٤ — « طلبهٔ علوم » ده‌نیله‌ن صنفك اعاشه و اباته‌سنه مخصوص اولمق‌اوزره ، جامعلر ومزارلقلر آراسنده‌آریجه بنالر موجود اولمقله برابر ، بونلر ایچین مخصوص بر « درسخانه » یوقدی . درسلر، عمومیتله جامعلرده ویریلیردی . نمازدن صوکرا ، طلبه ، قابا بر شیلته اوستنده اوطوران مدرسك اطرافنا حالقا اولور وآچیق کتابدن تقریر اولونان درسی کلمه کلمه ، سطرسطر تعقیب ایده‌رلردی. بردرسخانه اولمایان‌معبد درونده بالطبع صیرا ، ماصا کبی مکتب لوازمی بولونمازدی .

٥ — مدرسه اصول تدریسنده طلبه‌یه ابداع و ایجاد قابلیتی ویریلمه‌زدی . تحصیل یوکنك‌بویوك برقسمی‌حافظه‌یه یوکله‌نیر ؛ طلبه‌نك

مخیله و محاکمه قابلیتلری ایشله‌تیلمه‌زدی . تحصیلدن صوکرا مدرس پایه‌سنی آلان و کندینه‌کووه‌نه‌ن ذکیجه شخصیتلرك وجوده کتیردکلری اثرلر دخی هپ اسقولاستیك ماهیتمده شیلردی . چونکه‌مدرس‌وطلبه اسکی تدریس عنعنه‌سنه قوتلی باغلی بولونیور وبوندن آیریلمغه بر تورلو جسارت ایده‌مه‌ورلردی .

مدرسه‌لرده صیراسیله اوقوناجق کتابلر تماميله معینیدی. بو ترتیبی ده کیشدیرمك ، عینی قاعده‌لری‌وفکرلری باشقا طرزلرده‌اوکره‌تمه‌یی دوشونمك کیمسه‌نك حدی ده کیلدی . اوصورتله‌که ، مدرسه ، متمادیاً حافظه‌یه یوکله‌نه‌رك ، محاکمه‌یی اهمال ایده ایده ، بروننده‌ن اوته‌سنی کورمکدن عاجز ، جهانك احوالندن بی خبر قوتلی بر متعصب کروهی یه‌تیشدیرمکده دوام‌ایتمشدر . مع‌التأسف‌بوطرز تربیه ، عثمانلی دولتنك قورولوشندن‌صوکرا ، آلتی عصر تورك ملتنك مقدراتنه حاکم اولمشدر. بونك ایچین‌نه قادارتأسف ایتسه‌ك یری واردر . هیچ اولمازسه‌ایکنجی محمد ویا ایکنجی سلیمان دورنده دینی مؤسسه‌لرك یانی باشنده ، دنیا تربیه‌سی ویره‌ن مکتبلرده آچیلمش اولسا ایدی ، اسکی عثمانلی‌تاریخنك جریانی بوسبوتون باشقا بر استقامت آلمش اولوردی .

٦ — مدرسه دورنده عموم ملت افرادینك ابتدائی تحصیل ایله مکلف طونولماسی دوشونولمه‌مشدی . واقعا مدرسه‌لرك یانی باشنده واکثریا‌جامع‌ومزارلقلره ملاصق‌اولارق «صبیانه مکتبی» ویا «محله مکتبی» ده‌نیله‌ن‌برطاقم مؤسسه‌لرپیدااولمشدی. فقط بوایلك‌تحصیل‌مکتبلرنده‌ده ملی تربیه‌دن اثریوقدی. محله مکتبلری‌ده ، چوجوقلری حیاته ده‌کیل ، مدرسه‌یه‌وآخرته حاضرلامق‌غایه‌سنی‌کودویورلردی . بورادہ اوقوتولان

درسلر ، عربجه بر الفبا ايله قرآن و چوجوقلرك آ كلامقدن عاجز قالدقلری سوزده تورکجه بر علم حالدن عبارتدی .

صوك زمانلرده مدرسه‌لره « دارالخلافه مدرسه‌سی » كبی توخاف براسم طاقاراق ، بونلری مكتبلره بكزه‌تمك ایسته‌دیلر . فقط اعصار دیده روح یینه عینی‌قالدی. مدرسه‌دن دوراولونان دارالخلافه طلبه‌سی، اساساً ازبرجیلكه آلیشدیغندن وباشلرینی صیقان‌چنبرك اسیری اولدیغندن فن وانسانیات درسلری قارشیسنده آلیقلاشـدیلر . نهایت ، حیاتی عصری اساسلره استناد ایتدیرمك عزم قویسنده بولونان جمهوریت، داها تنظیمات دورنده قالدیریلماسی ایجاب ایده‌ن مدرسه‌لری بوسبوتون الغا ایتدی . وطنداشلر آراسـنده متمادیاً مدنیت دوشمانی و تفرقه‌جی برعنصریه‌تیشدیره‌ن بوفابریقالری قاپاتدی .

II — تنظیمات دوری

تربیه غایه‌سی : عثمانلیلق

بالخاصه اوچونجی سلیمدن صوكرا باشلایان سیاسی ، اداری ومالی مشكللر ، بر آز آچیق كوز اولان دولت آداملرینی ، مملكتك تجدد وترقیسی اسبابنی آراشدیرمغه سـوق ایتدی . ایكنجی محمود ، آرتق غیرقابل تحمل برحاله كله‌ن یكیچری اوجاغنی سوندوردی . هم عسكری احتیاجلره تقابل ایتمك ، هم ده دنیوی تدریساته براساس تشكیل‌ایتمك اوزره « حربیه » و « طبیه » مكتبلرینی آچدی . مجیدزماننده، توركلرك بویوك دولت آدامی رشید پاشانك همتیله تنظیمات اعلان اولوندی.معلوم اولدیغی‌اوزره ، تنظیمات، دولت ماكیناسنی دینك اسارتندن‌قورتاروب

دنیالاشدیرمق ایسته‌یوردی . بوده ، آوروپاده وقوعه کله‌ن انقلابلرك شرقده‌کی سرپینتیلرینك و غرب ایله دها صیق اولارق وقوعه کله‌ن تماسلرك نتیجه‌سی ایدی . فقط اواثناده دولتك باشنده بولونان آداملر آراسنده حقیق تنظیمات فکرلرینی وغایه‌لرینی قاورامش کیمسه‌لرك مقداری آز ایدی . بر چوغی بونی ، آوروپایه قارشی یاپیلماسی لازم کله‌ن بر کوسته‌ریش ، دها دوغروسی فنا برضرورت کبی تلقی ایدییورلردی . بوندن دولایی تنظیماتجیلر ، جذری واساسلی بر انقلاب یاپمغه جسارت ایده‌مه‌دیلر . اساس اعتباریله ظواهری قورتارمق ایسته‌دیلر . شریعت محکمه‌لری اسکیسی کبی باقی قالمقله برابر ، بونلرك یانی باشنده نظام محکمه‌لری احداث ایدیلدی. تنظیماتجیلر ، تدریس وتحصیل خصوصنده‌ده بردنبره ماضی ایله علاقه‌یی کسمك و مدرسه‌لری قاپاتمق جسارتنی کوسته‌رممه‌دیلر . مدرسه‌لری اهمال ایله برابر اونلرك یانی باشنده دنیا مکتبلری آچمغه باشلادیلر . تنظیمات مکتبلرینك ممیز وصنفلری شویله خلاصه ایدیله‌بیلیر :

١ — وطن اولادلرینه دنیوی بر تحصیل ویرمك غایه‌سیله آچیلان رشدیه‌لرك تعلیم هیئتلری ، اکثریتله مدرسه منتسبلرندن انتخاب ایدیلدیکندن مدرسه‌نك تدریس اصولی، مکتبلرده‌ده تمادی ایدوب کیدیوردی. رشدیه‌لرك دخی اك اهمیتلی درسلری ، یینه مدرسه اصولیله تدریس ایدیله‌ن علوم دینیه ، عربی وفارسی‌دن عبارت ایدی .

٢ — دنیوی احتیاجلره تقابل ایتمك و یکی تأسیس ایدیله‌ن دولت مأمورلقلرینه آدام یه‌تیشدیرمك اوزره رشدیه‌لرك پروغراملرینه تورکجه ، حساب ، هندسه ، تاریخ وجوغرافیا مبادیسی کبی یکی درسلر

علاوه اولوندی. مع مافیه بونلرده شأنیتدن زیاده خیاله استنادومحا کمه‌دن زیاده حافظه‌یه خطاب ایدییوردی .

٣ — مکتبلرك تدریس لسانده بویوك بر انقلاب اولدی. رشدیه‌لره تعیین اولونان مدرسه خوجالری سایه‌سنده عربجه مهم بر موقع اشغال ایتمکله برابر ، ملی لسانه تدریسانه اساس اتخاذ اولوندی. جودت وفوأد پاشالر اوزمانه قادار موجودیتندن خبردار اولونمایان تورکجه‌نك قواعدینی یازدیلر . هرنه‌قادار بوقواعد کتابی ، عربجه‌یه امتثالاً یازیلمش ایسه‌ده ملی حرث ایچین بر مقدمه اولدیغندن بزجه بویوك بر اهمیتی حائزدر . ١٨٥٢ سنه‌سنده قیصریه‌لی طبیب قائممقامی محمد رشدی بك اسمنده بر ذات ، جودت وفوأد پاشالرك اثرندن ملهم اولارق « نخبة الاطفال » عنوانیله تورکجه بر الفبا کتابی تألیف ایتدی و عصرلردنبری تورك دیارنده حاکم اولان عربجه الفبا جزئنی بالطالامق جسارتنی کوسته‌ردی. زمانمزه کوره اسکیمش اولان ، فقط اوزمانه کوره پك چوق یکیلکلری احتوا ایده‌ن بو الفبا رساله‌سی تعمم ایده‌مه‌دی ایسه‌ده متعاقب سنه‌لرده بر چوق تورکجه مکتب کتابلرینك ظهورینه وسیله اولدی . جودت پاشانك ساده بر اسلوبله یازدیغی « قصص انبیا » سی محمد صادق رفعت پاشانك « رساله اخلاق » ی ، ایلك پداغوغمز سلیم ثابت افندینك الفبا ، قواعد تورکیه ، حساب ، تاریخ وجوغرافیا کتابلری ، یکی آچیلان مکتبلرده اوزون مدت تدریس ایدیلدی .

٤ — تنظیمات دورنده ، تدریس محلی ، جامعدن مکتبه نقل اولوندی. کوچوك چوجوقلرك اوقوماسی ایچین آیریجه بنالر تخصیص ایدیلدی. یعنی مکتبلر ، ممکن مرتبه مزارلقلردن اوزاقلاشدیریلدی. بوصورتله

درسخانه‌لره كورسو ، صيرالر ، سياه تاختا (يعنى قارا اوستنه آق يازى‌كه ، بعض كيمسه‌لرجه قيامت علامتى اولارق تلقى ايديلمشدى) خاريطا ومجسم كوره كبى درس لوازمى كيردى . عصرلردن برى قورو طوپراق ، حاصير ، شيلته ويا ميندەر اوستنده اوطورمغه ، آليشمش اولان برقومك يكى نسلنى صيرالرده اوطورمغه ، ماصا اوستنده يازمغه واوقومغه آليشديرمق اوزمانه كوره أيجه مهم بر انقلاب صاييلير .

٥ ـــ **تنظيمات مكتبلرنده مليت جريانى اويانامادى** . چونكه مكتبلرده اسلامجى اولان مدرسه‌نك تأثيرى هنوز قوتله محسوس اولمقله برابر تنظيماتجيلرك تعقيب ايتدكلرى عثمانليلق سياستى ملى حرثك اويانماسنه مانع اولويوردى . برطرفده اسكى قوت وحاكميتلرينى ادامه ايتمك ايسته‌ين مدرسه خوجالرى بولونيور ؛ ديكر طرفده ايسه ايمپه‌راطورلق سياستنه طرفدار اولان وايمپه‌راطورلق داخلنده‌كى غير مسلم عنصرلرى ممنون ايتمكه چاليشان تنظيماتجيلر بولونيوردى . هرايكيسى‌ده مختلف نقطهٔ نظرلردن ملى‌تورك حرثنك عليهدارى‌ايديلر .

تنظيماتجيلر ؛ ابتدائى ، رشدى واعدادى تحصيللرينى تنظيم ايتمه‌دن بر دارالفنون آچمغه وبرآقاده‌مى تأسيسنه بيله تشبث ايتديلر . بالطبع بوتشبثلر افلاس ايله نتيجه‌لندى . فقط اودورده ياپيلان وبر ملتك الك يوكسه‌ك حرثنى تأسيسه مأموراولان دارالفنون بناسنك اسلوبنده‌بيله ، يونان معماريسنك تقليدى برمحذور تشكيل ايتمه‌يور وبومعمارلق طرزينه قارشى هيچ بر طرفدن بر اعتراض صداسى يوكسه‌لمه‌يوردى .

٦ — تنظيماتجيلر ، بونكله‌برابر ، بعضى‌خيرلى تشبثلرده‌ده بولونديلر . يكى آچدقلرى رشديه‌لرك مدرسه محصولاتيله اداره ايديله‌ميه‌جكنى ادراك ايتدكلرندن ١٨٤٨ سنه‌سنده استانبولده بر دارالمعلمين وصوكرا

١٨٧١ سنه‌سنده بر دارالمعلمات آچدیلر . ابتداده بو ایکی مکتبك درسلری هر نه‌قادار دین و عربجه درسلریله محمول ایدیسه‌ده بو تشبث ملی حرث ایچین ایی باشلانغیچ اولدی . تورك دیلیله درس اوقوتمغه مقتدر برچوق ارکك وقادین معلملر یه‌تیشدی . بالاخره بو مکتبلرك پروغراملری تدریجاً اصلاح اولوندی .

III — ایکنجی حمیدك استبداد دوری .

تربیه غایه‌سی : یننه عثمانلیلق ومسلمانلق .

مدحت پاشانك همتیله تورکیه‌ده ایلك دفعه مشروطیت اعلان اولوندی. فقط بواویله قاریشق بر دور ایدی که ، داها ایلك زمانلرنده یکی دوغان مشروطیت‌ده کورولتویه کیتدی . مدحت پاشا طائفه نفی اولوندی. اوندن صوکرا ، ایکنجی حمیدك استبداد سیاست واداره‌سی باشلادی . بو دورده هر کس ألندن کلدیکی قادار ، پادشاهه یارانمق ، رتبه ونشان آلمق ایسته‌یوردی . بونك ایچون هرطرفده‌کی والیلر ، متصرفلر ، معارف مدیرلری ، قائممقاملر براثر کوسته‌رمك ایچون چالیشییورلردی . بووسیله ایله برچوق ولایت ولوا مرکزلرنده آیریجه مکتب بنالری انشا ایدیلدی، پارلاق رسم کشادلر یاپیلدی . پادشاهه دعالر ایدیلدی . ١٨٨٤ سنه‌سندن صوکرا تورکیه‌ده برچوق ولایت ولوا اعدادیلری آچیلدی. تنظیماتجیلر زماننده تأسیس ایدیله‌ن ومعارف نظارتی مرکزندن اداره اولونان ارکك و قیز رشدیه‌لرینك عددی تکثیر ایدیلدی . زهدی پاشا زماننده بو مکتبلر ایچین پروغراملر و تعلیماتنامه‌لر احضار اولوندی . فقط حمید دورنده‌کی مکتبلرده‌ده

جوجوقلره ملی تربیه ویرلمه‌ردی . چونکه ایکنجی حمیدك استبداد اداره‌سی زماننده‌ده حالا عثمانلیلق سیاستنك تعقیبنه اوغراشیلییور وملی حسلر بوسیاسته مغایر عد اولونوبوردی . عبدالحمیدك صادق بنده‌لری ملی حسلری اویوشدورمق وکنجلرك ذهننه ترقی وتمدن فکرلرینی صوقمامق ایچین ألدن کلەن هربرشیئی یاپمقدن‌کری قالمایورلردی. برکره بوتون مطبوعات صیقی بر سانسوره تابعدی . صوکرا مکتبلرده تورك تاریخی یا هیچ اوقوتولمایور ویاخود پك سقط ویاکایش بر شکلده تدریس ایدیلییوردی. اوزمانکی مکتبلرك تربیه وتدریس غایه‌سی خلیفه‌یه سولطانه صادق بنده‌لر یه‌تیشدیرمکدن عبارتدی .

١٩٠٠ سنه‌سنده یکیدن تأسیس ایدیله‌ن دارالفنون محیطنده‌ده ملی حرث هواسندن براثر کوروله‌یوردی . حمیدك بوتضییق سیاستی بعض محیطلرده منفی نتیجه‌لر ویردی . بو اثناده ملتنك مقدراتنی دوشونه‌ن حقیقی تورك ملیتپرورلری یه‌تیشمکه باشلادی .

IV – مشروطیت دوری .

تربیه غایه‌سی : یڭه عثمانلیلق سیاستی .

تورکلك سیاستنك باشلانغیجلری .

٢٣ تموز ١٩٠٨ تاریخنده اعلان اولونان ایکنجی مشروطیت مکتبلر اوزرینه‌ده تأثیرینی یاپدی . تنظیماتجیلر ، ایمپه‌راطورلق داخلنده‌کی مختلف عنصرلرك ایلك تحصیلنك تأسیس واداره‌سنی مذکورعنصرلرك منسوب اولدقلری جماعتلره ترك ایتمشلر و یالکنز بلا تفریق بوتون تبعه افرادینه تشمیل ایتمك ایسته‌دکلری اورتا و یوکسه‌ك تحصیلی ،

آلمرینه آلمق ایستەمشلردی . بو مقصدله داها ١٨٦٩ تاریخنده « غالاطا سارای سلطانیسنی » تأسیس ایتمشلردی . بزده ترتیب اولونان ایلك معارف نظامنامەسنه کوره بونك امثالی دیکر ولایت مرکزلرندەده تأسیس ایدیلەجکدی . بوکا اولا ١٨٧٦ - ١٨٧٧ روس حربی مانع اولدی . صوکراده آرایه ایکنجی حمیدك استبداد سیاستی کیردی . سلطانیلر برەر اعدادی اولدی . ایکنجی مشروطیتك اعلانندن صوکرا ، عثمانلیلق سیاستی تکرارشدتله رواج بولدیغندن امراه افندینك نظارتی زماننده ابتدا اون ایکی ولایت مرکزنده اعدادیلر سلطانیه قلب اولوندی . بویوك محاربه زماننده تام و ناقص سلطانیلرك عددی اللی یەچیقدی . سلطانیلرك پروغرامنه معلومات مدنیه وقوانین درسلری علاوه ایدیلدی . اجنبی لسانی تدریساتنك اهمیتی آرتدی . فرانسزجەنك یانی باشنده انکلیزجه و آلمانجەیەده برەر موقع ویریلدی .

ابتدائیلره کلنجه بورادەده انقلاب اولدی . ١٩١٢ سنەسندن صوکرا اسکی اوچ سنەلك ابتدائی ایله اوچ سنەلك رشدی برلشدیریلدی . دورۀ ابتدائیه ، دورۀ متوسطه ودورۀ عالیه نامیله اوچه آیریلان وهر بری ایکیشر سنەدن عبارت بولونان ابلك تحصیلك مجبوریتی آلتی سنەیه چیقاریلمسی ایستنیلدی .

اسکی رشدیه پروغرامنده عربی و فارسی مهم بر موقع اشغال ایدییور و اوزمانلر عربی و فارسی ترکیب و قاعدەلری حالا تورکجەیه شدتله حاکم بولونویوردی . توحیدایدیلەن ابتدائی ورشدیلرك پروغرامندن بوایکی درس برداها عودت ایتمەمك اوزره چیقاریلدی . بوندن تصرف ایدیلەن ساعتلرك یرینه ، زمانك ایجاب ایتدیردیکی مصاحبات اخلاقیه

ومدنیه ، موسیقی ، أل ایشلری و رسم کبی درسلر قونولدی . کرك دارالمعلمین و دارالمعلماتدن یه‌تیشه‌ن و کرك خارجدن تدارك اولونان ایلك مکتب معلملری بو درسلری تدریسه حاضرلانمادقلری ایچین معلملر بردنبره شاشیردیلر. سلیم‌سری بك تربیهٔبدنیه واسماعیل‌حقی بك أل‌ایشلری ورسم‌درسلرینك تدریس اصوللرینی نظری‌وعملی‌کوسته‌رمك صورتیله بویوك‌خدمتلرده بولوندیلر. استانبول‌دارالمعلمینی ودارالمعلماتی طلبه‌سنه ویردیکی تحصیل و نشریاتی سایه‌سنده یکی اصوللری مملکت داخلنده تعمیمه غیرت ابتدی .

بوزمانه قادار ازبرجیلکه آلیشدیریلان ونظرلری یالکیز کتابده‌کی معلوماته صاپلانان ابتدائی و تالی مکتب طلبه‌سنك کوزلری آچیلدی . نظرلرینی برآزده طبیعته ، حقیقته ، شأنیته توجیه ایتمك احتیاجنی حس ایتمکه باشلادیلر . بر چوق مشروطیت مکتبلرنده اولدقجه ایی حکمت خانه‌لر و کیمیا خانه‌لر تأسیس ایدیلدی . معلملر کتابدن اوقوتدقلری ماده‌لری، تجربه‌لرله‌ده‌اثبات ایتمکه‌حیوانات ونباتات تدریسنده‌مشاهده‌لر یاپدیرمغه باشلادیلر .

ایکنجی مشروطیت دورنده طرابلس غرب محاربه‌سی ، بالقان محاربه‌سی وداها صوکرا جهان حربی باشلادیغندن نه ابتدائیلر ونه‌ده لیسه‌لر چیزیله‌ن استقامتده یورومکه موفق اولامادیلر .

V — جمهوريت دوری .

تورکجیلك سیاستی .

تعمیم معارف سیاستی .

ایشه وحیات مکتبی اصولی .

عمومی حربی متعاقب عقد ایدیلەن موندوروس متارکەسی ، بوتون وطنده حرب عمومیدن داها صیقینتیلی وبوغوجی برهوا احداث ایتدی. بواثناده تورك استقلالنك یر یوزندەکی وجود وعدم وجودی مسئلەسی موضوع بحث اولویوردی . چوق کیمسەلر یأسه دوشدیلر . بو فنا وضعیتدن قورتولمق ایچین متوسط تسویه چارەلری آرامغه باشلادیلر. فقط اوز وطن ، بوتون مالی وعسکری مشکلاته رغماً یأس وامیدسزلك اثرلری کوسترمەدی . قافادن و یورەکدن کلەن وطن ایمانی وعشقیله چارپیشدی . نهایت ذلیل دوشمانی یرلرد سەردی و دکیزلره دوکدی .

بوقادار بویوك برحادثەنك ملتك طرز تربیەسنه وتربیه غایەلرینەده مؤثر اولاماماسی ممکن دەکیلدر . زیرا معلوم اولدیغی اوزره ، برملتك تربیه غایەسی اوملتك سیاسی ، اجتماعی و اقتصادی حاللرینك تحوللرینه کوره دەکیشیر. جمهوریت دورنده قدیم مکتب طرزی ، عائلەومکتب تربیەسی اسکی اعتبارینی غائب ایتمش بولونیوردی . هرکس اسکی مکتبك ازبرجیلکندن ، نظریاتجیلغندن ، حیاته عدم تطابقندن مشتکی بولونیوردی . بو بویوك درده بر چاره بولمق اوزره معارف وکالتی هرسنه « علمی هیئتلر » دعوت ایتمکه باشلادی . بو ، بر مقدمەدر .

ایلریده طوپلاناجق علمی هیئتلرك مناقشه و قرارلرندن مثبت نتیجه‌لر چیقاجغی شبهه‌سزدر .

جمهوریتك تأسسندن صوكرا ، داها تنظیمات زماننده الغاسی لازم کلن فقط بوكا برنورلو جسارت ایدیله‌مه‌ین « مدرسه‌لر قاپانیلمدی »

زیرا جمهوریت اداره‌سی آكلادی‌كه ، مدرسه‌لر باقی قالدقجه ، ملتك ترقیاتنه مانع اولان وتبعه آراسنه متمادیاً نفاق صاچان برصوفتا كروهی یه‌تیشمكده دوام ایده‌جكدر . بونك اك اساسلی چاره‌سی ، یكیچریلرده اولدیغی كبی اوجاغی سوندورمكدن عبارتدی . مدرسه‌لرك الغاسندن صوكرادركه ، مكتبلرداها فضله سربست برهوا تنفس ایتمكه باشلادیلر .

فقط یقمق قولای ، یاپمق زوردر . مدرسه‌لرك الغاسندن صوكرا ، ملتك عصری تحصیل وتربیه احتیاجلرینه تقابل ایده‌جك مؤسسه‌لری درحال وجوده كتیرمك لازمدر . ییقیلانك یرینه ، اك موافق صورتده یكیسنی اقامه ایتمك مجبوریتی واردر .

ایشته جمهوریت اداره‌سنك اك فضله دقتله مشغول اولاجغی مسئله‌لردن بریسی‌ده بوندن عبارتدر .

حقیقی بر دموقراسی ایله اداره اولونان مملكتلرده حكومت ، خلقه استناد ایدر . فقط اول امرده بوخلقك منور اولماسی ، جمهوریت پرنسیپلرینی لایقیله آكلامش و قاورامش بولونماسی لازمدر . بونك ایچین توركیه جمهوریتی اویله بر تربیه سیستمی یاپمالی واویله بر تحصیل ماكیناسی قورمالیدركه ، اوكنزده‌كی اون‌بش یكرمی سنه ظرفنده ، اون‌بش یاشندن یوقاری فردلر آراسنده اوقوما یازما بیلمه‌ین هیچ بر كیمسه قالمامش اولسون . وبونلرك آلدیغی تحصیل تمامیله ملی تربیه غایه‌لرینه موافق وعینی زمانده بو محیطه كوره « حیاتی » اولاجقدر .

اوچنجی فصل

ملی تربیه مسئله‌سی غایت شموللی بر بحثدر . بونی یالکیز مکتب تربیه‌سنه انحصار ایتدیرمه‌یه‌رك داها واسع بر مقیاسده و بر کل حالنده دوشونمك مجبوریتنده‌یز. بونقطهٔ نظردن مسئله‌یی شو قسملره آییرابیلیرز:

۱ — عائله‌ده چوجوقلره ملی تربیه ویرمك .

۲ - مکتبده چوجوقلره ملی تربیه ویرمك .

۳ — مکتب خارجنده کیلره ملی تربیه ویرمك .

بو مسئله‌لری‌ده قیصاجه موضوع بحث ایده‌لم :

I — عائله‌ده چوجوقلره ملی تربیه ویرمك .

یکی یه‌تیشه‌ن چوجوقلره داها والده قوجاغنده و عائله اوجاغنده ملی تربیه ویرمك لازمدر. فقط معلوم اولدیغی اوزره ، بزده‌کی عائله‌لر متجانس بر صورتده تشکل ایتمه‌مشدر . یکی یه‌تیشه‌ن نسله ویریله‌جك ملی تربیه‌نك طرزلرینی دوشونورکن بو تشکللری نظر اعتباره آلمامز لازمدر. بو خصوصده خاطره کله‌بیله‌ن شه‌مایی بروجه آتی چیزییورم. هر نه قادار ملیت ، قان قارده‌شـلکندن زیاده حرث برلکنه استناد ایتمکده ایسه‌ده بر مملکتده یه‌تیشه‌ن ، عرق ومذهب اعتباریله مختلف زمره‌لره منسـوب اولان چوجوقلره ویریله‌جك ملی تربیه‌یی مذکور زمره‌لره کوره آیری آیری دوشـونمك مجبوریتی واردر . عائلوی

تشکللری اعتباریله تورکیه جمهوریتی تبعه‌سنی آشاغیده‌کی قسملره آییرمق ممکندر .

١ — تام تورکلر : یعنی آناسی باباسی تورك اولان و أولرنده تورکجه قونوشان چوجوقلر. بونلره عائله‌ده ملی تربیه ویره‌بیلمك ایچین الك مساعد شرائط موجوددر. یالکیز ابوینده‌هنوز ملی شعوراویانمامشسه مناسب واسطه‌لرله بونی بر آن اول اویاندیرمق لازمدر. بونك ایچون الك مناسب واسطه‌لر قونفه‌رانسلر ، موقوت وغیر موقوت مطبوعاتدر.

٢ — آناسی باباسی تورك ، فقط اجدادینك قانی قاریشیق وعرقی تماماً ویا قسماً باشقا اولادلر : بونلری‌ده تورك ملتنه تمثیل ایتمك نسبتاً قولایدر . ده‌ده‌سنك ویا بویوك آناسنك مثلا چرکس ویا آرناوود اولماسیله افتخار ایده‌نلره قارشی افکار عمومیه‌ده لاقیدی ویا نفرت اویاندیرمق و بوکبیلره دولت ایشلرنده خدمت و مأموریت ویرمه‌مك لازمدر .

٣ — دینجه مسلمان فقط عرقجه تورك اولمایان چوجوقلر : بونلری تورکلشدیرمك ایچین الك زیاده غیرت صرف ایتمك ایجاب ایده‌ر. معلوم اولدیغی اوزره‌مملکتمزده اسکیدن بری یرلشمش‌ویاخود مهاجرت صورتیله کلمش بر چوق غیر تورك مسلمانلر واردر . بونلر ایی بر مسلمان اولمقله برابر ملیتلرینی‌ده آز ویا چوق مدرکدرلر. ملی عنعنه‌لرینی ، عادتلرینی ، لسانلرینی‌وقیافتلرینی محافظه‌ایتمکله عادتا افتخار دویارلر . ایشته بونك اوکنه کچمك لازمدر . بونك ایچین بونلری :

(١) — أوده وخارجده کندی لسانلرینی قوللانمقدن ،

(٢) — کندی ملی قیافت وعادتلرینی محافظه ایتمکدن ،

(٣) — صرف کندی آرالرنده کوروشمك وازدواج ایتمکدن،

(٤) -- طوپلو برحالده کویلرده ویاقصبه‌لرك محله‌لرنده یرلشمکدن منع ایتمه‌لی و :

(٥) — هیچ برینه تجاری ، اقتصادی واجتماعی حیاتده برموقع ویرمه‌مه‌لی ودولت خدمتلرنده قوللانمامالی .

(٦) — مسلمان‌اولمقله‌برابر ملیتنی‌محافظه‌ده فضله اصرار ایده‌نلردن بر قاچنی سائرلره عبرت اولمق اوزره حدود خارجنه چیقارمالیدر .

مملکتمزك اوته‌سنده وبریسنده یرلشمش بولونان‌تورك تابعیتنده‌کی عربلر ، چرکسلر ، آرناوودلر ، بوشناقلر پوماقلر دونمه‌لر و سائره بو قبیلدندر .

٤ — تورك تابعیتنده بولونوبده دینجه وعرقجه تورك اولمایانلر :

بونلرده چشید چشیددر . ارمنیلر ، روملر، یاهودیلر وسائره بو زمره‌یه داخلدر . بونلری خالص تورك یاپابیلمك خصوصنده خیالاته قاپیلمامق لازمدر. برکره‌بونلر ، دینلرینه‌قوتله مربوطدرلر وعصرلردن بری کیلیسه‌ده پاپاسلردن و مکتبده داسقاللردن آلدقلری تلقینلر سایه‌سنده‌ملیتلرینی قوتله مدرکدرلر. بونلری صمیمی برتورك وطنداشی یاپمق بیله مشکلدر . حمد اولسون دولتمزك آلدیغی صوك جمهوریت شکلنده و استقلال حربنك یاپدیغی تصفیه نتیجه‌سنده بونلر کوچوك براقلیت تشکیل ایتمکده‌درلر . اونلرده اقتصادی منفعتلری اقتضاسنجه بومملکتده قالمق نیتنده ایسه‌لر ، هیچ اولمازسه ظاهراً تورکلکه قارشی مخاصم بروضعیت آلمامق مجبوریتنده‌درلر. تورکلکه‌قارشی کوسته‌ره‌جکلری مربوطیت و صمیمیتی پك بویوك بر خیرخواهلقله فقط احتیاطله قبول

ایده‌رز . تورکلکه قارشی بارز دوشمانلق اثرلری کوسته‌ره‌نلر حقنده‌ده مناسب تدبیرلرك اتخاذ اولوناجغی طبیعیدر .

شیمدی ، تورکیه‌ده‌کی عائله‌لرك تشکل طرزلرینی تدقیق ایتدکدن صوکرا ، صورت عمومیه‌ده عائله‌لرده چوجوقلره ویریله‌جك ملی تربیه‌نك طرزلرینی و واسطه‌لرینی تدقیق ایده‌لم .

چوجوغك حیاتنك ایلك سنه‌لرنده ایچنده بولوندیغی وصوکرالری‌ده اکثر زمانلرینی ایچنده که‌چیردیکی یر عائله اوجاغیدر . عائله محیطنده طبیعی برمحبت وصمیمیت حکمراندر . بومحیطده چوجوغه مشعور ویا غیر مشعور برصورتده ویریله‌ن فکرلر ، یاپیلان تلقینلر ، قازاندیریلان اعتیادلر ، اکثریتله بوتون حیاتی مدتنجه باقی قالیر . چوجوق ، دنیا وآخرت حقنده‌کی ایلك فکرلرینی ابتدا عائله‌سندن آلیر . عائله‌سندن آلدیغی فکر وتلقینلره کوره کائنات وحیات حقنده برنقطهٔ نظر ایدینیر.

عائله حیاتنده چوجوغك تربیه‌سنه مؤثر اولان شیلر نه‌در ؟

ماصاللر : هپمزجه معلوم بر حقیقتدرکه ، چوجوق ، ماصاللری چوق سه‌وه‌ر. ماصاللر کوچوك چوجوقلر ایچین مهم برتربیه واسطه‌سیدر. بواعتبارله کندیسنه آکلاتیلان ماصاللرك مطلقا ملی اولماسی لازمدر . هرملتك کندیسنه مخصوص افسانه‌لری وملی ماصاللری واردر . متمدن ملتلرك لسان وادبیات عالملری بو ماصاللری اولا طوپلامشلر ؛ صوکرا تدقیق ایتمشلر ؛ نهایت بونلری چوجوقلرك آکلایه‌بیله‌جکی شکللره صوقارق کتاب حالنده نشرایتمشلردر. مثلا آلمانیاده (غریم برادرلر) لك بو خصوصده‌کی مساعیسی اهمیتله نظر اعتباره آلنمایه لایقدر . غریم

برادرلر ، آلمانلرك خلق ماصاللرینی طوپلایارق اونلری لایموت برحاله کتیرمشلردر . بو ماصاللر ، چوقدن آلمانیانك حدودلرینی تجاوز ایده‌رك مختلف لسانلره ترجمه‌ایدیلمشلر وعادتا بین‌المللیت کسب‌ایتمشلردر.

مع‌التأسف‌تورکلرك‌ملی‌ماصاللری‌نه‌طوپلانمش‌ونه‌ده علمی‌برصورتده تدقیق وتصفیه ایدیلمشدر. شرق ماصاللر مملکتیدر . بزم مملکتمزده‌ده پك چوق ماصاللر سویله‌نیر . فقط بونلری جمع ایتمك ، عرب ، عجم وهند عنصرلرینی آییرمق وبوندن صوکراده حقیقی تورك ماصاللرینی چوجوقلریمزك آکلایه‌بیله‌جکلری ولذتله دیکله‌یه‌بیله‌جکلری شکله‌صوقمق لازمدر .

انسانه اسملری : چوجوغك‌هرکون مخاطب‌اولدیغی اسم‌خاصلرك‌ده ملی تربیه‌یه تأثیری واردر . بز حالا چوجوقلریمزه ابراهیم ، اسماعیل، اسحاق، عیسی، موسی‌کبی یاهودی‌اسملری؛ صلاح‌الدین، جلال‌الدین، جمال‌الدین ، مصطفی کبی عرب‌اسملری؛ پرتو ، حیدرکبی عجم‌اسملری ویرییورز . بزه نظراً بواسملرك ایوان ایله پترو ، ماریقا ایله ئه‌له‌نی اسملرندن هیچ فرقی‌یوقدر. عرب وعجم اسملرینك یرینه دیله وقولاغه خوش کله‌ن تورکجه چوجوق‌اسملرینی‌بولمالی وچوچوقلریمزی‌اوصورتله تسمیه ایتمه‌لی‌یز . فقط عینی زمانده چوجوقلری یاوان اسملرله تسمیه ایتمکدن اجتناب ایتمه‌لی‌یز .

جوغرافی اسملر : عائله اسملریمز کبی ، شهر ، قصبه و کوی اسملریمزده بربادد‌ر . بوراده هر نه‌قادار یری ده‌کیلسه‌ده بالمناسبه اونلری‌ده ذکر ایده‌لم .

مملکتمزك مختلف قسملرینه ، آناطولی ، تراکیا کبی اسملر ویریلیور . اسکیدن حکومت مرکزی اولان یره بیله (قسطنطنیه ،

استانبول ، درعليه ، اسلامبول ، دارالخلافه ، درسعادت كبي اسملر ويريلدی .

بو شهر ايچين حالا توركجه بر آد بولونامادی . بر طاقم شهرلرك ، قصبه‌لرك وكويلرك اسملری توركجه‌لشديريله‌جك اولورسه ، برقاچ كون بوـ تاماًمورلری زحمت چكر. داغلرك ودره‌لرك اسملری ده كيشديريليرسه اوكا كوره جوغرافيا كتابلری يازيليرو ونهايت ياواش ياواش جهانده بو اسملری قبول ايتمكه مجبور قاليرـ . شوعصرده برچوق اجنبی مملكت اسملرينك تبدلنه شاهداولويورز. كوچوكلكمزده جوغرافيا كتابلرنده كورديكمز وبر تورلو دوغرو اوقويامادیغمز پترسبورغ شهری، بويوك حرب اثناسنده پتروغراد اولدی . انقلابدن صوكرا له‌نين‌غراد اسمنی آلدی .

عائله تاريخچه‌سی : توركلر، تاريخه چوق مراقلی برقوم اولمقله برابر، شيمدی يه‌تيشه‌ن نسل ، يكی اوله‌نلر وكچمشلرله علاقه‌سنی چوق چابوق كسمك ايسته‌يور . أودن جنازه چيقدقدن صوكرا ، متوفانك رسمی وفوطوغرافی اكثريتله دوواردن ايندیريليور . اوله‌ن ذاتك قيمتسز اشياسی والبسه‌سی راست كله‌ن فقرايه توزيع اولونويور . شايد قيمتلی اشياسی وارسه ، بونلرك قيمتنه باقيلمايارق ميراثجيلر طرفندن مزاد محلنده صاتيليور. والحاصل عائله مقدسات وخاطراتنه رعايت ايديلمه‌يور. بونك نتيجه‌سنده اويله بر وضعيت حادث اولويوركه ، بوكون بويوك باباسندن ويا بويوك آناسندن اوته‌يه عائله تاريخنی بيله‌ن كيمسه‌لره پك آز تصادف اولونويور . حالبوكه ، بوكون حالا چادير حياتی ياشايان عرب بدويسی بيله كندی نسبنی ـ دوغرو ويا ياكليش ـ حضرت آدمه چيقاردقدن باشقا ، آتنك ويا ده‌وه‌سنك بيله سلسله‌سنی صاييور .

چوجوقلره منسوب اولدقلری عائله‌لرك ماصیسی حقنده بر فكر ویره‌بیلمك ایچین ، هربر عائله‌نك بر شجره طوتماسی ، اوله‌ن عائله فردلرندن هربرینك برایكی اشیاسنی حفظ ایتمه‌سی وبونلری یكی‌یه‌تیشه‌ن نسللره ارائه ایتمه‌سی لازمدر .

أو اشیاسی وأوك تزیناتی : چوجوغك دوغدیغی محیطی ده مليلشد یرمك ومدنیلشدیرمك لازمدر . تورك أوینك كرك طرز انشاسی وتقسیماتی ، كرك موبیلیه‌سی عصری ومدنی اولاجقدر . مدنی قیافت، ناصل كه ، ملی حرثمزه مغایر ده‌كیلدر . مدنی وعصری موبیلیه‌ده چوجوقلرك ملی تربیه‌سنه مانع ده‌كیلدر . أوك تفریش، تزیین وترتیبنده ملی ومدنی احتیاجلری برلشدیرمك پك اعلا ممكندر . خالیلر، نقشلر، قارتون پیه‌رلر ، اویمالر وچینیلر هم أولریمزی سوسله‌ر همده مدنی احتیاجلره تقابل ایده‌بیلیر . بركره بوتون تورکیه خلقنی قوروطوپراق، حاصیر ، كلیم ویا شیلته اوستنده باغداش قوروب ویا دیز چوكوب اوطورمق اعتیادندن واز كه‌چیرمك ایچین شدتلی بر مجادله‌یه كیریشمك وكوی خلقنه وارنجایه قادار توركلری ماصا وصاندالیه ایله استیناس ایتدیرمك لازمدر . اكثر خلقك یرلرده باغداش قوروب اوطورماسی یالكیز برچیركینلك وذوقسزلك تشكیل ایتمكله قالماز . بواعتیاده صاحب اولانلرك عمود فقریلرینك چارپیلماسنه وصیرتلرنده چیركین برقانبورلق پیدا اولماسنه سبب اولور .

هربر تورك عائله‌سی ماصا اوستنده و آیری آیری قابلرده قاشیق وچاتالله یمك یمك اعتیادینی قازانمالیدر. هربر تورك، كیجه‌له‌ین طوپراقدن وأوك دوشه‌مه‌سندن یوكسه‌ك بریرده یاتمغه آلیشمالیدر . قاریولا بولامازسه ، تاختادن ویا غاز صاندیقلرندن بر كره‌وه‌ت یاپمق احتیاجنی

دوبمالیدر . أولرك و اودالرك تزییناتی ساده فقط ذوق سلیمه موافق بولونمالیدر . اودانك دووارلرینی چیپلاق براقمالیدر . لاکین تزیینات مقامنده نه آوروپانك یوز پارالق قارت پوستاللرینی و نه‌ده (توکلت علی‌اه) (القناعة کنز لایفنی) کبی عربجه لوحه‌لرینی استعمال موافق ده‌کیلدر . دیوارلرده جمهور رئیسمزك و سائر تورك بویوکلرینك رسملرینك یانی باشنده تورکیه‌نك کوزل منظره‌لری ، تاریخی‌لوحه‌لری و عائله فوطوغرافیلری بولونمالیدر . هر بر تورك اونده ، کوچوك مقیاسده بیله اولسه بر تورکیه وطنی خاریطاسی موجود اولمالیدر .

قیافت : مدنی قیافت ، ملی قیافتمزدر . بو مسئله آرتیق حل ایدیلدیکندن تفصیلندن صرف نظر اولوندی . ملی و محلی قیافتلر آرتیق أتنوغرافی‌موزه‌لرنده تشهیرایدیله‌لی و آنجاق قوستوم‌شنلکلرنده کییه‌بیلمه‌لیدر . تورك اولمایانلردن بعضیلرینك ملی قیافتلرینی اصرارله محافظه ایتمکده‌اولدقلری کورولویور . بونك‌اوکنه‌کچمك ، بوقیافتلری منع ایتمك ، کندیلرینی مدنی قیافته کیرمکه مجبور ایتمك لازمدر .

خانه‌نك باغچه و آولوسی : طبیعت محبتی ایله ملت محبتی بربرینه یاقین شیلردر . محیطنك طبیعتنی سه‌ومکه آلیشان چوجوق ، بالواسطه ملتنی و وطننی‌ده سه‌ومکه باشلار . أولرك باغچه‌لرینی چیپلاق براقمالی اونلری چیچکلرله و آغاچلرله تزیین ایتمه‌لیدر . کوچوك یاشدن‌اعتباراً تورك چوجوغی باغچه ایشلریله علاقه‌دار اولمغه آلیشدیریلمالیدر . هر بر عائله منفرداً کندی باغچه‌سنی چیچکلر و آغاچلرله تزیین‌ایدرسه، نتیجه‌ده بوتون کوی ویا قصبه یشیلله‌نیر و کوزه‌لله‌شیر و جداً سه‌ویلمکه لایق بر شکل آلیر .

اوده تمیزلك : تمیزلك ایله تورکلك توأم اولمالیدر . تمیز

اولمایان برشی کوزەل و سەویملی دەکیلدر . وجودده ، البسەده ، أو اشیاسنده و بوتون خانەده تورکاك اك زیاده اعتنا ایتدیکی شی تەمیزلك اولمالیدر .

II — مکتبده ملی تربیه .

مکتب ، عائلەیه نسبتله اولدقجه مطرد ، منتظم بر صورتده چالیشان بر مؤسسەدر . بو اعتبارله یکی یەتیشەن نسله ملی تربیه ویرمك و نتیجەده بوتون ملتك اجتماعی و اقتصادی بنیەسنده بر انقلاب یاپمق استعدادینی حائزدر . مکتبده چوجوقلره ویریلەجك ملی تربیەنك ایضاحنه کچمەزدن اول، مملکتمزدەکی مکتبلری جنسی، غایه ودرجەلری اعتباریله مختلف قسملره آییرمق لازمدر . بونلری برەر برەر صایالم :

مکتبلرك جنس اعتباریله تقسیمی شویلەدر :

۱ — **ملی مکتبلر** : تورك لسانیله تورك حرثنی تعلیم ایدەن مکتبلردر . بونلرده یا رسمی ویا خصوصی اولور . رسمیلرك برقسمی موازنۀ عمومیەیه و بر قسمی موازنۀ خصوصیەیه داخلدر .

۲ — **اقلیت مکتبلری** : غیر مسلم جماعتلر طرفندن آچیلان و اداره اولونان مکتبلردر . بونلرده منسوب اولدقلری جماعتلره کوره روم ، ارمنی ، یاهودی ، بولغار مکتبی تسمیه اولونورلر .

۳ — **اجنبی مکتبلری** : اجنبی تابعیتنده بولونان شخصلر ، شرکتلر ، جمعیتلر و جماعتلر طرفندن تأسیس و اداره اولونان مکتبلردر. بونلرده تابعیتلرینه نظراً آمەریقان ، انکلیز ، فرانسز ، ایتالیان ، آلمان مکتبی کبی اسملر آلیر .

غایه‌لرینه نظراً مکتبلرك تقسیمی شویله‌در :

١ — **معلومات عمومیه ویره‌ن مکتبلر** : بو مکتبلر ، طلبه‌یی معین بر مسلکه و صنعته احضار ایتمك غایه‌سنی تعقیب ایتمه‌زلر. کنجلره علی العموم حیات و هر مسلك ایچین لازم کله‌ن فنی و انسانی معلوماتی ویرمك ایسته‌رلر . بالطبع جنسلری و درجه‌لری مختلفدر .

٢ — **معلومات مسلکیه ویره‌ن مکتبلر** : بو مکتبلر طلبه‌سنی معین بر مسلك ویا صنعته حاضرلامق غایه‌سنی تعقیب ایده‌رلر . بونلرکده جنس و درجه‌لری مختلفدر . صنایع مکتبلری ، زراعت مکتبلری ، معلم مکتبلری ، تجارت مکتبلری بو قبیلدندر .

درجه‌لرینه نظراً مکتبلرك تقسیمی شویله‌در :

١ — **آنا مکتبلری** : هنوز تحصیل چاغنه یعنی یدی یاشنه‌وارمایان چوجوقلری تربیه ایتمکه و أکلندیرمکه مخصوص محللردر .

٢ — **ایلك مکتبلر** : کوی ، قصبه و شهر چوجوقلرینك ایلك تحصیلنه مخصوص مکتبلردر. بورادە چوجوقلر، حیات ایچین کندیلرینه مخصوص اصغری فقط اساس معلوماتی آلیرلر .

شیمدیلك مملکتمزده ایلك تحصیلك مجبوریتی بش سنه‌در .

٣ — **اورتا مکتبلر** : ایلك تحصیل مؤسسه‌لرینه استناد ایده‌رلر. ایلك تحصیل مأذونلرینی قبول ایده‌رلر . تدریس مدتلری عمومی و مسلکی اولدیغنه نظراً اوچ ، درت ویا بش سنه‌در .

بـرر : طلبه‌سنی عالی تحصیله حاضرلامق و مملکتده ملیت حس و فکرلریله مشبوع بر ئه‌لیت یه‌تیشدیرمك غایه‌سیله مکلف مکتبلردر. بوراده درسلر اولدقجه اختصاصه تقرب ایتدیکندن صوك صنف طلبه‌سی فن و ادبیات نامیله ایکی قسمه آیریلیر .

بو تقسیمات عمومی تحصیل ویره‌ن مکتبلره کوره‌در . اختصاص و مسلك مکتبلرینك‌ده مختلف درجه‌لری واردر . اساس اعتباریله هر درجه‌ده‌کی عمومی تحصیل مکتبنه مقابل بر اختصاص و مسلك مکتبی بولونمالیدر . یعنی مسلك مکتبلری‌ده اوچ درجه اوزرینه مرتب اولمالیدر .

ابتدائی درجه‌ده مسلك مکتبلری : بونلره ابتدائی مکتبلرنده تحصیل عمومیسنی کوره‌نلر قبول اولونوب بر ، ایکی ویا اوچ سنه‌لك عملی بر تحصیل نتیجه‌سنده اوقومش چیفتچی، صنعتچی، کوچوك تجار، کوچوك مأمور و سائره‌یه یه‌تیشدیریلیر . تدریسات ابتدائیه قانون موقتنده ذکر ایدیله‌ن اکمال صنفلری و حرفت مکتبلری‌ده بوقبیلدندر . حتی کیجه درسلری وچیراق مکتبلری‌ده بووظیفه‌یی کوره‌بیلیر. مع التأسف مملکتمزده هنوز بو نوع مؤسسه‌لر، لایق اولدیغی درجه‌ده انکشاف ایتمه‌مشدر. مکتبدن چیقانلرك قسم اعظمی ابتدائی مأذونی اولدیغندن ابتدائی مسلك تحصیلنی قوتلندیرمك ایجاب ایده‌ر زیرا ایلك مکتبلریمزك تحصیل مدتی قیصا ، قرائت ویازینك مشکلاتی فضله اولدیغندن بومدت ظرفنده ابتدائی مکتبی ، طلبه‌سنی حیاته وحیاتده معین بر مسلکه حاضرلامق ممکن دکیلدر.

ثانی درجه‌ده مسلك مکتبلری: بونلره عمومی اورتامکتب مأذونلری

آلینوب ایکی، او چ ویادورت سنه‌لك عملی ونظری برتحصیل سایه‌سنده مملکته بردرجه داها یوکسه‌ك زراعتجی، تجارتجی، معلم، مأمور وضابط یه‌تیشدیریله‌لیدر .

عالی درجه‌ده مسلك مکتبلری: بونلره لیسه مأذونلری آلینیر . دورت ویا بش سنه‌لك نظری وعملی برتحصیل سایه‌سنده مملکته لازم اولان طبیب ، حقوقجی ، یوکسه‌ك معلملر ، یوکسه‌ك مأمورلر وسائره یه‌تیشدیریلیر. طب، حقوق، ادبیات، فن والهیات فاکولته‌لرینی احتوا ایده‌ن دارالفنون ، زراعت مکتب عالیسی ، مهندس مکتب عالیسی ، تجارت مکتب عالیسی یوکسه‌ك مسلك مکتبلرندن معدود در.

*
* *

عمومی ویامسلکی اولسون هراوچ درجه‌ده‌کی مکتبلرده ویریله‌جك ملی تربیه‌نك تدقیقنه کیریشه‌جك اولورسه‌ق سوز چوق اوزار . بونك ایچین مسئله‌یی ١ ـ ملی تورك، ٢ ـ اقلیت، ٣ ـ اجنبی مکتبلرینه کوره دوشونه‌لم :

١ — *ملی تورك مکتبلرنده ملی تربیه* : بونلر یا دولت طرفندن تاسیس ایدیله‌ن ویاخود شخصلر، جمعیتلر ویا شرکتلر طرفندن آچیلان مکتبلردر . موازنهٔ عمومیه ویا خصوصیه‌لر طرفندن تأسیس واداره اولونان مکتبلرده ملی تربیه پره‌نسیپلرینی تطبیق ایتدیرمك نسبتاً قولایدر. چونکه بونلرك پروغراملری، نظامنامه وتعلیماتنامه‌لری دوغرودن دوغرویه معارف وکالتی طرفندن یاپیلمقده وبو مکتبلرده اوقوتولاجق کتابلر ، استعمال ایدیله‌جك تدریس واسطه‌لری وآلتلری بینه وکالت طرفندن تثبیت ایدیلمکده‌در. خصوصی تورك مکتبلرینك مؤسسلری ومعلملری ده

عمومیتله وطنپرور وملیتپرور ذواتدن مرکب اولدیغندن ومکتبلری صیقی بر تفتیشه تابع طوتولدیغندن چوجوقلره ملی تربیه ویرمك خصوصنده دولتجه اتخاذ ایدیله‌جك قرارلری عیناً تطبیق ایده‌رلر.

٣ اقلیت مکتبلرنده ملی تربیه: یوقاریده‌ده ذکر ایتدیکمز وجهله، اقلیت مکتبی دەنجه مملکتمزده‌کی ارمنی، روم و یاهودی مکتبلرینی آکلایورز. ایشته: بومکتبلره دوام ایدن چوجوقلره تورك ملی تربیه‌سنی ویرمك کوچ برایشدر. زیرا بز وقتیله مدرسه‌لرك سایه‌سنده سایبان اولدیغمز سنه‌لرده تبعه‌مزدن اولان اولاح، صرب، بولغار، روم وأرمنی کیبی غیرمسلم عنصرلر، مذهبلری اقتضاسی داها اول آوروپا ایله تماسه کلمشلر وفرانسه انقلابنك تأثیریله مکتبلرینی بزدن داها اول دینی شکلدن ملی و دنیوی شکله انقلاب ایتدیرمشلردر. دولتدن هیچ بر معاونت ومظاهرت کورمه‌دکاری حالده بزم مملکتمزده ویا خارجده پاراقازانمش اولان زنکینلرینك حمیتی سایه‌سنده منسوب اولدقلری ملته مخصوص مکتبلر تأسیسنه موفق اولمشلردر. برطاقم امتیازلری حائز جماعتلر طرفندن آچیلان مکتبلرده چوجوقلرینه قوتلی بر ملی تربیه ویرمشلر وشدتلی بر تورك علیهدارلغی تلقین ایتمشلردر. وقتیله ماکدونیاده‌کی روم، بولغار وصرب مکتبلرنده چوجوقلره ویریله‌ن ملی تربیه نتیجه‌سنده اختلالجی و افتراقجی بر نسل یه‌تیشدیرمشلر. قوص قوجا روم ایلی‌نك ضیاعی بویوزدن اولمشدر.

عمومی حرب اثناسنده‌ده ملت ودولت، اقلیت مکتبلرنده دولتك قونترولندن آزاده اولارق ویریله‌ن تربیه‌نك سیأتنی چکمشدر. تنظیماتجیلر و اوندن اول کله‌ن دولت آداملری بوتون دولت تبعه‌سی

چوجوقلرینك تحصیلنی أللرینه آلمادقلرندن طولایی خطایه دوشمشلردر. بونك امکان مادیسی اولوب اولمادیغی‌ده آیریجه جای مناقشه‌در.

هله متارکه سنه‌لرنده اقلیت مکتبلرنده یاپیلان طاشقینلقلری هیچ برزمان اونوتامایز. مکتب ودرسخانه‌لر یونان وارمنی بایراقلریله سوسلەنیر. درسخانه‌لرده ونیزەلوسك رسمی بولوندورولوردی یاهودیلر بیله کندی بایراقلرینی استعمال ایده‌رلردی.

لوزان صلحنك عقدندن صوکرا بالطبع وضعیت، چوق ده‌کیشدی. جمهوریت حکومتی، اقلیت مکتبلرنده تورك لساننك وتورکیه تاریخ وجوغرافیاسنك تدریسنی مجبوری یاپدی. بوحرکت، تورکیه وطننده ملی تربیه‌نك انکشافی حسابنه مفید ایدیله‌جك بر کاردر. فقط بوندن صوکراده بویولده قطعیتله دوام ایتمك وبالخاصه اقلیت مکتبلرینه تعیین ایدیله‌جك معلملرك اوصافنه واوقوتولاجق موادك مفرداتنه دقت ایتمك لازمدر.

اجنبی مکتبلرنده ملی تربیه: اجنبی مکتبلرینك علی‌العموم مملکت ایچین بر آفت اولدیغنده شبهه یوقدر. زیرا بونلر، اسکیدن بری بر مقصد مخصوصله آچیلان مکتبلردر. مقصد تأسیسی، یا دینی ویاخود سیاسیدر. هرایکیسی‌ده بزم ایچین مضردر. دینی مقصدله آچیلان مکتبلرك باشنه چوق فداکار وفراغتکار انسانلر کچمشدر. بونلر آز زمان ظرفنده هدفلرینه واصل اولامازلرسه بیله، مأیوس اولمازلر. کندیلرنجه مرتب پلان دائره‌سنده چالیشمقدن اوصانمازلر. سیاسی مقصدلرله آچیلان مکتبلرده رسمی وخصوصی بویوك معاونت ومظاهرتلره مالك اولدقلرندن کیتدکجه انکشافه مظهر اونشلردر. هرایکی مقصدله آچیلان مکتبلرده بوممکلتك اوز تورك اولادلرینی تربیه ایتمکدن زیاده غیرمسلم وغیرتورك

عنصرلری بزم ضرریمزه اولارق یه‌تیشدیرمك غایه‌سنی استهداف ایتمشلردر. بونلرله مجادله ایده‌بیلمك ایچین، بالذات دولتك عینی درجه‌ده مکمل ومجهز مکتبلر وجوده گتیرمه‌سی لازمدر. بومکتبلرك پروغراملرینه بر قاچ ساعت تورکجه درسی علاوه ایتمك، تورك تاریخ وجوغرافیاسنی تورکجه تدریس ایتدیرمك کافی برچاره ده‌گیلدر. الڭ مهم مسئله اجنبی مکتبلرنده ویریله‌ن عمومی تربیه‌نك روحنده‌در.

∴

شیمدی علی العموم مکتبلرده چوجوقلره ویریله‌جك ملی تربیه‌نك چاره‌لرینی وواسطه‌لرینی دوشونه‌لم :

١ — **مکتب پروغراملری**: عمومی ومسلکی مکتبلرك پروغراملرینك ترتیبنده ملی تربیه غایه‌سنی دائما گوزاوکنده بولوندورمق لازمدر. مکتب پروغراملرنده چوجوقلره ملی تربیه ویرمکه خادم اولاجق بر چوق درسلر واردر. مثلا ایلك مکتبلرده چوجوقلره آکلاتیلاجق ماصاللرك ملی اولماسی لازمدر. عائله تربیه‌سی بحثنده بوندن برنبذه بحث ایتمشدك. حیات بیلگیسی درسی، چوجوغه یاشادیغی محیطك طبیعتنی وبومحیطده‌کی انسانلری طانیتدیراجق وسه‌ودیره‌جکدر. تاریخ وجوغرافیا درسلرینك تدریسنده وطنك تاریخ وجوغرافیاسی محور اتخاذ ایدیله‌لیدر. معلومات مدنیه ووطنیه درسلری چوجوغه منسوب اولدیغی جمعیتك ودولتك تشکیلاتنی وفردله دولت آراسنده‌کی مناسبتلری اوگره‌ته‌جکدر. رسم وأل ایشلری گیبی درسلر، موضوعلرینی اکثریتله چوجوغك ایچنده یاشادیغی ملی محیطدن آلاجقلردر. مکتب وچوجوق شارقیلری گنج روحلرده شطارت اویاندیرمق ایچون أڭ أیی واسطه‌لردر. هپ برآغیزدن سویله‌نه‌ن مارشلر گوچوك وطنداشلر آراسنده‌کی تساندی آرتدیریر.

وزن وقافیه‌نك ویردیكی ذوقدن استفاده ایده‌رك چوجوقلره ملی ووطنی منظومه‌لر انشاد ایتدیرمه‌لیدر .

٢ — مكتب كتابلری : باصما كتابلر، یازیلری ورسملریله معلمك تقریرلری قادار طلبه اوزرینه مؤثردر . بونلرك تحریر وتألیفنده‌ده ملی تربیه عمده‌سنی دائما كوز اوكنده بولوندورمق لازمدر. بالخاصه قرائت، تاریخ وجوغرافیا كتابلری طلبه‌یه ملی تربیه ویرمك ایچین مكمل واسطه‌لردر .

٣ — مكتبده تربیه وانضباط : مكتبده تورك چوجوقلرینه مسكینانه مطاوعت وانقیاد اعتیادی یرینه استقلال وتشبث فكرلرینی ویرمكه جالیشمالیدر . كنجلرده اخلاقه مستند قوتلی بر سجیه‌نك تشكلی ملی تربیه‌نك الك یوكسه‌ك غایه‌سی اولمالیدر .

٤ — مكتب بناسی ومشتملاتی : هركوی ، قصبه وشهرده مكتب بنالری، الك عصری ومنتظم بنالر اولمالیدر. بو بنالرده مدنی حیات یاشامغه آلیشان چوجوقلر، بویوینجه انشا ایتدیره‌جكلری مسكنلرده‌ده عینی صحی وبدیعی شرائطی آرایاجقلردر . بالخاصه مكتب، فنا یاپیلمش صیرالرینه رغماً بوتون افراد ملتی ماصا وصاندالیه استعمالنه آلیشدیراجقدر .

٥ — مكتبده قیافت ونظافت : قیافتك تبدیلی خصوصنده مكتبك یاپدیغی انقلابی‌ده استصغار ایتمه‌مك لازمدر . نره‌ده منتظم بر مكتب آچیلمشسه برقاچ آی صوكرا طلبه یكنسق ومدنی برقیافت ایله كزمكه باشلار . مكتبده متمادیاً یاپیلان تمیزلك معاینه‌سی سایه‌سنده یوزلر ، الر ییقانیر ، طیرناقلر تمیزله‌نیر ، صاچلر طارانیر .

حشرات ایله مجادله خصوصنده‌ده مكتبلر مهم رول اوینایابیلیرلر.

والحاصل عائله تربیه‌سنده اولدیغی کبی مکتب تربیه‌سنده‌ده «تمیزلك» ملی تربیه‌نك برشعاری اولمالیدر .

II — مکتب خارجنده کیلره ملی تربیه ویرمك .

علی العموم معلملر وبالخاصه ایلك مکتب معلملری ، ملی تربیه‌نك تطبیقاتجیلری وتعمیمجیلری اولمالیدر. بونلر مکتبده یکی یه‌تیشه‌ن نسله قوتلی بر ملی تربیه ویرمکله برابر ، مناسب واسطه‌لرله محیطلرندکی یاشلیلرده‌ده جمهوریتی اوکره‌تمك ، سه‌ودیرمك وظیفه‌سیله مکلفدر . تحصیل چاغنك فوقنده بولونان یاشلیلر تحصیل نقطهٔ نظرندن ایکی قسمه آیریلیرلر :

١ — هیچ مکتب کورمه‌مش اولان کوی وشهر اهالیسی .

٢ — استبداد ومشروطیت دورنده آز چوق تحصیل کورمش ، فقط اوقودقلری مکتبلرده ملیت وجمهوریت تربیه‌سی آلمامش اولانلر.

معلمك بوایکی صنف خلقه قارشی معامله‌سی باشقاباشقا اولاجقدر. اولابرنجی صنفه قارشی ناصل حرکت ایده‌جکنی تدقیق ایده‌لم :

معلم ، کبرلی برآدام اولمامالیدر. او، حقیقی برخلق آدامی اولمالی؛ کویلوایله برابراوطوروب قالقمالی؛ زمانده اونلکله برابر یه‌یوب ایچمه‌لی؛ سوقاقده، قاهوه‌ده خلقله حسبحال ایتمه‌لی؛ اونلرك دردلرینی دیکله‌مه‌لیدر. برکره معلم کندینی خلقه سه‌ودیریر، اعتمادقازانیرسه وظیفه‌سی قولایلاشیر. مناسب فرصتلر ایجاد ایده‌رك خلقه ملی ومدنی فکرلری تلقین ایده‌بیلیر. بالخاصه معلمك ، طلبه‌نك ابوینیله تماسه کلمه‌سی چوق شایان تمنیدر . کرك جاهل، کرك عالم هرکس اولادینی سه‌وه‌ر. تربیه‌سنی اللرینه تودیع

ایتدیکی معلمه قارشی حرمت بسلەر . بو اعتبارله معلمك طلبه ابوینه یاپاجعی تلقینلر قوتلی اولور . مسامرەلر وسائر مراسم واسطەسیله طلبه ابوینناك مکتبه دعوت ایدیلمەسی یاقینلاشمایه وسیله اولور .

خلقك جاهل قسمی ، دینك ماهیتنی بیلمەدیکی حالده متدیندر . عبادتنی اجرا ایدەر. اسکیدن جامعدەکی واعظ کورسیلری خلقه تلقین یاپمق ایچین قوتلی واسطه ایدی . اومقامه لایق اولمادقلرندن صوفتالر بو موقعدن سقوط ایتدیلر. فقط بوموقعی بوش براقمق حائز دەکیلدر . اوموقعی ، کویك ویا قصبەنك منور معلمی پك کوزل اشغال ایدەبیلیر. بویله یرلرده چالیشان آرقداشلریمز، مکتبده معلم، جامعده خلق واعظی اولورلر. ایی اداره ایدیلمك شرطیله بووعظلر اثناسنده خلقمزه فائدەلی دولت ، مدنیت وصاغلق بیلکیسی ویریلەبیلیر .

بوندن ماعدا بر محلده بولونان معلملر خلق اوقوتمق واوکرەتمك ایچین درسخانەلر آچارلر.معلملر برلکنك مختلف منطقەلردەکی یشدیکی بو تشبثلر هنوز باشلانغیجنده اولمقله برابر چوق نافع ثمرەلر ویرمکه باشلامشدر . شیمدی بوتون آرقاداشلرك أل أله ویرەرك بو فعالیتی فوق العاده توسیع وهرطرفه تشمیل ایتمەسی لازمدر. اویله بر پروغرام یاپمالیدرکه، اون اون بش سنه صوکرا بوممکتده اوقوما یازمابیلمەیەن فردلر حداصغری یە ایمش اولسون .

ایکنجی صف خلقه کلنجه : بونلر اوقوریازار طاقمدن اولدقلری ایچین ، اونلره قارشی داها باشقا واسطەلرله تلقینلر یاپیلابیلیر خاطره کلەنلری صایالم :

(آ) معلم بونلرله ده فرصت دوشدکجه کوروشور . دوست اولور . قونوشور .

(ب) مناسب وسیله‌لرله عموءه مخصوص قونفه‌رانسلر ترتیب ایده‌ر. قونفه‌رانس موضوعلرینك جاذب وحیات عملیه ایله علاقه‌دار اولماسی کوزه‌تیلیر .

(پ) معلم نشریات ومطبوعات واسطه‌سیله تدریجی تلقینلر یاپار . اکثر یرلرده محلی غزته‌لر ومجموعه‌لر انتشار ایدییور . مع التأسف بونلرك مندرجاتی پك سونوکدر . یا صودن برقاچ مقاله درج ایدییورلر ویاخود پك یوکسه‌ك علم وفلسفه مسئله‌لرینی مناقشه ایتمك ایسته‌یورلر. اومحیطلرده بونلری علاقه ایله اوقویانلر آزدر . مقصداقتدار کوسترمکه اوزه‌نمك دکیل ، سویه‌یه کوره یازیلر یازارق ملته خدمت ایتمکدر . بوکا نظراً معلملر ، محیطلرنده‌کی مطبوعاتده مهم بر موقع اخذ ایده بیلیرلر .

دوردنجی فصل

تورکلکه خادم سائر مؤسسه‌لر

شیمدی بوتون مملکتده ملی تربیه‌یی انکشاف ایتدیرمکه خادم ومؤثر اولابیله‌جك مؤسسه‌لری وعامللری، صیراکوزه‌تمه‌یه‌رك مختصراً کوزدن که‌چیره‌لم . بو فصل شو ماده‌لری احتوا ایده‌جکدر :

١ — تورکیات انستیتوسی . دارالفنونده تورکیاته عائد کرسیلرك تقویه‌سی .

٢ — ملی کتبخانه .

٣ — شهر کتبخانه‌لری .

٤ — خلق کتبخانه‌لری وملی قرائت صالونلری .

٥ — ملی تیاترو . شهر تیاترولری . سینه‌ما .

٦ — ملی معمارلق .

٧ — رساملق وملی صنایع تزیینیه .

٨ — ملی موزه‌لر .

٩ — موسیقی قونسرواتوواری . ملی نغمه‌لر .

١٠ — ملی تاریخ انجمنی .

١١ — ملی جوغرافیا انسیتوسی .

١٢ — ملی تربیه دارالمساعیسی .

١٣ — ملی لسان .

١٤ — اسپور وتوریزم .

١٥ — اوردو وقیشلا مکتبی .

١٦ — تورك اوجاقلری .

١٧ — معلم برلکلری .

١ — تورکیات انستیتوسی

آوروپاده تورکیات تدقیقلری، اون یدنجی واون سکزنجی عصرلرده باشلامشدی . بوتدقیقلر اون دوقوزنجی عصرده داها فضله انکشاف ایتدی . بوانکشافك باشلیجه سائقلری شونلردر :

١ — تورکلرله اقتصادی وتجاری مناسبتلرینی آرتدیرمق ایستهین بعض امپهریالیست دولتلره منسوب بعض عالملر، تورك لسانی وقومنی یاقیندن طانیمق احتیاجنی حس ایتدیلر . بوصورتله تورك لسانی، ادبیاتی، تاریخی واقتصادیاتی حقنده تدقیقلره کیریشدیلر .

٢ — بعض تورك مملکتلرینی اداره ایدهن ملتلر (روسلر) ادارهلری آلتنده بولونان بوتون ملتلر کبی تورکلرکده لسان وحیاتی تتبع ایتمکه قویولدیلر .

٣ — کندی منشأ عرقیلرینی وماضیلرینی تدقیقه باشلایان بعض ملتلر (ماجارلر) تورکلرك لسانی وادبیاتیلهده مشغول اولمغه باشلادیلر.

٤ — مختلف ملتلره منسوب بعض عالملرده صرف علمی علاقه دولاییسیله تورك لسانی ، ادبیاتی وتاریخی ایله اشتغال ایتدیلر .

بو مقصدله فرانسه ، انکلتره وآلمانیا کبی مترقی مملکتلرده شرق

جمعیتلری تشکل ایتدی . بو جمعیتلرك اکثریسی همان بر عصرلق حیاته
مالك قوتلی مجموعه‌لر نشر ایتمکده‌درلر . بو علمی مجموعه‌لرك خارجنده
اوریبانتالیستلرك نشر ایتدکلری متنلر ، شرحلر ، تنقیدلر و ترجمه‌لر
بیکلرجه جلده بالغ اولمقده‌در . دیمك‌که ، شرقده وبالخاصه تورکیه‌ده
قیمتنی حالا لایقیله تقدیرایده‌مه‌دیکمز بویوك عرفان خزینه‌لری واردر.
دوغرودن دوغرویه وظیفه‌لری اولمادیغی حالده غرب عالملری بونلری
کشفه وایشلتمکه چالیشیورلر . بووضعیت قارشیسنده بالذات تورکلرك
لاقید قالماسی جائز اولامازدی .

نهایت بونوع تدقیقاته مساعدبرزمین حاضرلامق وبویولده چالیشانلره
وثائق تدارك ایتمك اوزره قیمتدار آرقاداشمز کوپریلی زاده فؤاد بکك
غیرتی سایه‌سنده کچه‌ن سنه دارالفنونه ملحق اولارق بر « تورکیات
انستیتوسی » تأسیس ایدیلدی . بوراده طوپلانان وثیقه ومنبعلرك
اساسنی قاطانوف کتبخانه‌سندن آلینان اثرلرله مبایعه صورتیله تدارك
ایدیله‌ن کتابلر تشکیل ایتمکده‌در . مبادله‌صورتیله‌ده آوروپادن برخایلی
اثر ومجموعه کلمکده‌در .

مؤسسه ، مقصده موافق ومساعد بر بنایه مالکدر . بو خیرلی
ایش هنوز باشلانغیجنده‌در . تورکیات انستیتوسی داهاشیمدیدن‌قوتلی
واوریژینال نشریاته باشلادی . هرکون برچوق کنجلرك أنستیتوده
تدقیق وتتبع ایله مشغول‌اولدقلری کورولویور. تورکیات أنستیتوسنك
ایلریده تورکلکه چوق بویوك خدمتلرده بولوناجغی شبهه‌سزدر .

دارالفنونده تورك فیلولوژیسی ، ادبیاتی وتاریخی ایله علاقه‌دار
کرسیلرك‌ده کیتدکجه‌تقویه‌ایدیلمکده اولدیغی نظرشکرانله کورولمکده‌در.

٢ ــ ملی کتبخانه .

توركیه‌ده شیمدی‌یه قادار اُل یازماسی اولارق وجوده كه‌تیریلمش وطباعتك ایجادندن بری میدان انتشاره چیقمش پك چوق كتاب واردر . مع التأسف بواثرلر هنوز سیسته‌ماتیك برصورتده طوپلانمامش وتصنیف ایدیلمه‌مشدر . بونك ایچون اول امرده آوروپاده‌كی امثالنه قیاساً معظم وعصری برملی کتبخانه بناسنك انشاسنه احتیاج واردر . حال حاضرده موجود کتبخانه‌لریمزك هیچ برینك بناسی ، مأمورلری وتخصیصاتی بووظیفه‌نك ایفاسنه كافی ده‌كیلدر .

برطرفدن یكی بنایه تملندن باشلامق ، دیكر طرفدن‌ده متخصص حافظ كتبلر یه‌تیشدیرمك اوزره آوروپایه طلبه كونده‌رمك لازمدر . ملی کتبخانه آتیده‌كی قسملری محتوی اولمالیدر :

١ — یازما كتابلر دائره‌سی (توركجه ، عربجه وعجمجه وسائر لسانلرله) .

٢ — اینقونابولا (طباعت صنعتنك ایجادندن صوكرا ایلك دفعه طبع اولونان كتابلر . بالخاصه مطبعه‌جیلغك ایجادندن صوكرا ایلك زمانلرده طبع اولونان توركجه اثرلرك طوپلانماسنه اهمیت ویریله‌جكدر) .

٣ — مطبوع كتابلر ورساله‌لر (توركیاده هرلسانده طبع اولونان بوتون كتابلر ورساله‌لر) .

٤ — موقوت مجموعه‌لر (توركیاده هرلسانده طبع اولونان مجموعه‌لر) .

٥ - غزه‌ته‌لر (توركیاده هر لسانده طبع اولونان اسكی و یكی بوتون غزه‌ته قولكسیونلری) .

٦ — شرقه متعلق اثرلر (مختلف اسانلرده اوروپا آسیا و آمه‌ریقاده طبع اولونان اثرلر) .

٧ — آثارموسیقیه قولکسیونی. (یازما وباصما موسیقی کفته‌لری وبسته‌لری .) .

شهر کتبخانه‌لری .

تورکیانك بویوجك شهرلرنده دولتك یاردیمیله واداره خصوصیه‌لرك وارداتیله عصری کتبخانه‌لر تأسیس وکشاد ایدیلمه‌لیدر . بونلر عمومی وملی کتبخانه‌نك کوچوك مقیاسـده بر نمونه‌سی اولاجقدر . بر شهرك بویوك زنکینلرینك وصیت ایده‌جكلری پارالرکده مهم بر قسمی شهر کتبخانه‌لرینه تخصیص اولونمالیدر .

خلق کتبخانه‌لری .

خلق کتبخانه‌لری هر برقصبه‌ده بولونمالی . بونلر ، علمی وبویوك اثرلری طوپلامقدن زیاده او قصـبه خلقنك مطالعه ذوق و احتیاجنی تطمینه یارایاجق اثرلری احتوا ایتمه‌لیدر . بزده ، هرکسك کتبخانه‌نك آچیق بولوندیغی زمانلرده اورایه کیدوب مطالعه ایله مشـغول اولمغه صنعت و مسلکی مساعد ده‌کیلدر . مطالعه‌یه مراقلی اولان کیمسه‌لر ، یکی چیقان بوتون کتابلری کوره‌مز و تدارك ایده‌مزلر . بو نوع کتبخانه‌لر ، آدره‌سلری مضبوط ذواته معین برمدتله اُوده مطالعه‌ایتمك اوزره کتابلر اعاره ایده‌رلرسه داها حیاتی برموجودیت کوستره‌بیلیرلر ظننده‌یم .

٤ - خلق قرائت صالونلری .

بونوع صالونلرەده برچوق یرلرده احتیاج واردر. چونکه برقسم خلق ، بوش زمانلرینی کەچیرمك ایچون مساعد بر یر آرار . بونلر ، اکثریتله قاهوەخانەلره دوام ایدەرلر. اوراده یادیدی قودی‌ایله ویاخود اسقانبیل و طاولا کبی اویونلرله مشغول اولورلر . قاهوەخانەلرده هم وقتلرینی بیهوده یره تلف ایدەرلر . وهم‌ده پارا صرف ایدەرلر. بعض کیمسەلرده واردرکه ، مطالعەیه مراقلی اولدقلری حالده یکی چیقان بوتون غزەته و مجموعەلری تدارك ایتمکه مقتدر دەکیلدرلر . ایشته بو احتیاجه مبنی بر شهرك مناسب سمتلرنده بویله قرائت صالونلری آچیلاجق اولورسه ، بونلرك رغبت کورەجکی شبهەسزدر . اساساً بونك تجربەسی یاپیلمشدر . استانبولده دیوان یولنده بری فرانسز ودیکری آمەریقالیلر طرفندن آچیلمش ایکی مطالعه صالونی واردر . بوتون‌کون بوصالونلرك مطالعه ایدەن خلق‌ایلەدولو اولدیغی کورولویور. فکرمجه بو صالونلری اداره خصوصیه وارداتیله معارف مدیرلکلری آچمالیدر . چونکه بویله بر قرائت صالونی خلقی اوقوتمق خصوصنده هر هانکی بر ابتدائی مکتبی قادار فائدەلیدر . بونلرك مصارفی ایکی مأمورایله برخدمه معاشندن ویکی کتاب مجموعه وغزته مبایعەسی‌ایچون صرف اولوناجق پارادن ودوکان کیراسندن‌عبارت اولاجقدر. بوقرائت صالونلرنده قرائتخانه‌نامنی آلمش اولان علی‌العاده قاهوەخانەلرده اولدیغی قاهوه ، چای صاتیلمایاجق ونارکیله ایچیلمەیەجکدر .

٥ - ملی تیاترو.

بزده تماشا ، ابتدا قره‌کوزله وصوکرا اورتا اویونیله باشلامشدر. تنظیماتدن صوکرا اوروپایی تقلیداً ایکنجی مجید زماننده بشکطاش سراینده بر تیاترو یاپیلمش و ینه او صیرالرده بك اوغلنده‌ده بعض تیاترولر تأسس ایتمش . عبدالعزیز زماننده مشهور کللی آغوب کدك پاشا تیاتروسنده اوینامغه باشلامش . احمد وفیق پاشاده مولیه‌ردن ترجمه‌لر یاپارق بروسه‌ده ایلك دفعه‌تیاترو اویناتمشدر. عبدالحمیدزماننده‌ده ملی صحنه ادبیاتی انکشاف ایده‌مه‌مش . ماناقیان افندی تیاترویی اولدیرمه‌مکه غیرت ایتمشدر . مشروطیتدن صوکراده پارسدن انطوان که‌تیردیله‌رك دارالبدایع تأسیس ایدیلدی. اوزماندن بری مختلف‌تروپلر تشکل ایتمش وصحنه حیاتنده اپیجه ترقی کورولمش ایسه‌ده هنوز اصل تورك حیاتنه معکس اولان ملی پیه‌سلر میدانه کلمه‌مشدر . بوکا سبب اولارقده حالا قوتلی پیه‌س محررلرینك یه‌تیشمه‌مش اولماسی ، تیاترو آرتیستلرینك کافی درجه‌ده مظاهرت کوره‌مه‌لری وتیاترولره مداوم خلقك هنوز حقیقی برذوقه صاحب اولاماسی کوسته‌ریله‌بیلیر . بزده‌کی تیاترو هپ وودویله دوغرو کیدییور . محررلر ، اوریژینال اثرلر وجوده که‌تیرمکدن داها قولای اولدیغی ایچون ، اوروپا اثرلرندن بول بول آداپتاسیونلر یاپییورلر . جدی پیه‌سلر پك آز میدانه کلیور . ایلك تجربه‌لر ، مطلوب درجه‌ده مکمل اولماسه بیله جدی بر قاچ پیه‌س میدانه‌که‌تیرمکه وبونلرده تورك کویلو وشهرلیسنك حیاتنی کوسته‌رمکه غیرت ایتمه‌لیدر. تیاترو، خلقك تربیه‌سنه مؤثر بر عامل اولدیغی جهتله

دولتك بو ايشى اهميتله‌نظر اعتباره آلماسى لازمدر. مملكتده تياترونك تكاملى آنجاق واسع مقياسده ياپيلاجق دولت معاونتيله ممكن اولور. بركره مركز حكومتده معظم وعصرى برتياترو بناسى انشا ايتديرمك و بوراده چاليشاجق صنعتكارلره اعظمى رفاه تأمين ايتمك لازمدر. شيمدى بومعظم ايش جريان طبيعسنى تعقيب ايتمكده اولديغندن برقاچ سنه صوكرا آنقره شهرى بويوك بر ملى تياترويه مالك اولاجقدر. بوتياترونك يانده طبيعتيله برتياترو مكتبى‌ده بولوناجقدر.

شهر وقصبه تياترولرى.

تياترونك خلق تربيه‌سى اوزرينه ياپديغى تأثيردن استفاده ايچون مركزده بويوك بر تياترونك ياپيلماسى كافى دكيلدر. بوندن ماعدا بويوك شهرلرك بلديه‌لرى‌ده، ياقين سنه‌لرده بره‌ر «شهر تياترو» بناسنك انشاسنى بلده‌نك اعمار وانكشاف پلانلرينه علاوه ايتمه‌لى و برقاچ سنه ظرفنده بوايشى ميدانه كه‌تيرمه‌ليدرلر. بونلر ياپيلدقدن صوكرا ديكر قصبه‌لرده‌ده تياترو بنالرى ياپيلير و بوراده اويناياجق هوسكارلردن مركب تروپلر تشكل ايده‌ر. قصبه‌لرده بوبنالر ميدانه كلدكدن صوكرا تياترو بناسى، عمومى قونفه‌رانسلر و اجتماعلر ايچون‌ده مناسب بره‌ر محل اولور.

سينه‌مالر.

سينه‌ما، بوكون تياترويه قوتله رقابت ايتمكده‌در. يوز بيكلرجه فرانق صرفيله وجوده كه‌تيريله‌ن فيلملر، ده‌قور وتمثيل اعتباريله فقير اولان تياترولريمزك حياتنى سوندورمكده‌در.

تیاترویه آنجاق معین برقاچ صنف خلق دوام ایتدیکی حالده، سینه‌مایه همان هر یاشده قادین وار ککلردن هر صنف خلق کیتمکده‌در. سینه‌مالر آراسنده رقابت شدتلی اولدیغندن داها فضله مشتری جلب ایتمك مقصدیله یاشهوت حسلرینی غیجیقلایان آچیق فیلملر و یاخود بر قسم خلق اوزرنده مضر تلقینلر یاپمقدن حالی قالمادیغی شبهه‌سز اولان جنائی حادثه‌لر کوسته‌ریلمکده‌در. بالخاصه بعض کنج قیز وقادینلر، سینه‌مالرده اوروپا قادینلرینك محتشم تووالتلرینی، اونلرك مزین صالونلرینی مکلف حیاتلرینی حسد و حسرتله سیر ایدییورلر. صوکرا اونلرده‌ده بویله بر حیات یاشامق ارزوسی اویانییور. بونك نتیجه‌سنده عائله‌نك تملنی وهیچ اولمازسه استراحتنی قاچیران بعض فلاکتلر باشلایور.

بو اسبابه مبنی معارف وکالتی یاقینده بر سینه‌ما سانترالی تأسیس ایده‌جك. بوراده اوروپادن کله‌ن فیلملر جدی بر مراقبه‌یه تابع طوتولاجغی کبی ملی سینه‌ما صنایعی حمایه ایدیله‌جکدر. چونکه سینه‌ما، شیمدی‌یه قادار سویله‌دیکمز کبی یالکیز ضرر یاپان بر مؤسسه ده‌کیلدر؛ أیی اداره ایدیلدیکی تقدیرده ملی تربیه‌یه خادم غایت کوزه‌ل بر واسطه اولابیلیر. دولت حمایه‌سندن استفاده ایده‌ن تورك فیلم قومپانیالری، تورکلرك ماضیسنه وحاضرده‌کی حیاتنه دائر صحنه‌لر کوسته‌رمکله ملی دویغونك قوتلنمه‌سنه پك زیاده خدمت ایده‌بیلیرلر. سینه‌مالر، هرکونکی حادثه‌لرك اك مهملرینی تثبیت وارائه ایتمك خاصه‌سنه مالك اولدقلرندن خلقك اوزرینه مطبوعات قادار مؤثر اولابیلیرلر. دولت، ملی فیلم قومپانیالرینك تأسسنه یاردیمله مملکتك تاریخی، جوغرافی و اجتماعی حیاتنی مصور فیلملرك وجوده کلمه‌سنی تسهیل ایده‌جکدر.

٦ — ملی معمارلق .

شونی اعتراف ایتمه‌لی‌یز که ، بوکون تورکیه‌نك بوتون شهرلری ، قصبه‌لری و کویلری بنا ، سوقاق و میدانلق جهتلرندن باشدن باشه اعماره‌ویکیدن تنظیمه‌محتاجدر. قصبه‌وکویلرك برقسمی دوشمان‌طرفندن یاقیلمش و ییقیلمش ودیکر بر قسمی ایسه اساساً أبی تأسیس وانشا ایدیله‌دیکندن یکیدن یاپیلمغه محتاجدر. بوخصوص ایچون میلیونلرجه پارا خارجاناجغندن باشدن احتیاطلی داورانمغه ، معین بر فکر و پلان دائره‌سنده حرکت ایتمکه مجبورز .

بوکون شهروقصبه‌لرك اعماری وبنالرینك انشاسی خصوصنده‌فنك بوتون ایجاباتنی قبول ایدییورز . أولریمزه بوتون قونفورك (استراحت اسبابنك) بولونماسی لازمدر. فقط‌بونکله برابر أولریمزك طرز انشاسنه و داخلی تفریشاتنه خصوصی و ملی بر چاشنی ویرمك ممکندر . معمار کمال‌الدین بك ، معمار وداد بك کبی استادلرك و سائر کنج معمار ومهندسلریمزك مساعیسی‌سایه‌سنده بوکون‌تورك طرز معماریسی‌عصری شکله افراغ ایدیلمشدر .

بوندن‌صوکراده بوطرزده‌کی انشاآته‌رغبت کوسته‌روب بونوزادی بسله‌مك وبویوتمك هپمزك بورجیدر . اخیراً معارف وکالتنك تشکیل ایتدیکی « صنایع نفیسه انجمنی » آتیاً شهرلریمزك ، قصبه وکویلریمزك کوزه‌للشدیریلمه‌سی خصوصنده‌ده رأی ومطالعه‌سنی کمال صلاحیتله بیان ایده‌جکدر .

٧ — رسامليق وملي صنايع تزيينيه .

بو كون رساملق و هيكلتراشلق ، داها زياده بين‌الملل و عصري قاعده‌لره تابع كيبي كورونيور . فقط اصل صنعت ، طبيعتده وانسان اثرلرنده‌كي كوزه‌للكي كورمك وبوني مختلف واسطه‌لرله افاده ايتمكدن عبارتدر. هر فردك وبالخاصه هر ملتك كوزه‌للكي كوروشي وافاده ايديشي باشقا باشقادر. افاده شكللري و واسطه‌لري بين‌الملل اولسه‌بيله، قلبدن وقافادن دوغان اوريژينال برصنعت اثرنده صنعتكارك دولاييسيله منسوب اولديغي ملتك كوزه‌للك تحسسلرينك عكسلريني كورمك قابلدر . رسامل‌ريمزك وجوده كتيرديكلري تابلولرده ، حقيقي تورك حياتني تصوير ايتمه‌لري لازمدر . موضوعلرينك انتخابنده بالخاصه قير و كويلو حياتنه ، مختلف صنفلره منسوب انسانلرك سعي ، معيشت و قازانج حياتنه‌ده اهميت ويرمه‌ليدر. تورك وطننده، كوزه‌للكنك سيرينه دويولماز برچوق طبيعي منظره‌لر واردر . رساملريمز مملكتي دولاشارق بديعي منظره‌لري صلاحيتدار فيرچالريله تثبيت ايتمه‌لي واهاليده بونلرك نفيس برصورتده باصيلاجق اولان قوپيه‌لريني مكتبلره، أولره وقاهوه‌خانه‌لره سوس مقامنده تعليق ايتمه‌ليدر .

صنايع تزيينيه، رساملق وهيكلتراشلق قادارمهم برصنعت شعبه‌سيدر. أولرك داخلنك تزييني وهر كون قوللانيلان اشيانك سوسلنمه‌سي روحك بديعي بر احتياجيدر . صنايع تزيينيه‌ده دخي اوروپائي اصوللره توفيقاً ملي طرزلرك ابداع وايجادي لازمدر . يازي ، نقش، تذهيب، تجليد ، چيني‌جيلك و خاليجيلق بزده اسكيدن بري مشهوردر . اسكي روحه

صادق قالمقله برابر، بونلری بوکونك احتیاجلرینه وذوقنه کوره تکمل ایتدیرمك کوچ برایش دکیلدر . صنایع نفیسه مکتبنك ملی صنایع تزیینیه شعبه‌سنی تقویه‌ایچون معارف وکالتی لازم کلن تشبثاته کیریشمشدر.

٨ — ملی موزه‌لر .

خلقه ملی تربیه ویرمك ایچین سلفلرك اثرلرینی کوسترمك لزومی واردر. « تورك خلقنك بدیعی دهاسنه جانلی شاهدلر اولان وفقره دوشن اسکی تورك اولرندن پارچه پارچه چیقاریلوب بدستانلرده صاتیلان پرده‌لر ، خالیلر ، شاللر ، ایپکلی قوماشلر، اسکی مارانغوز ودمیرجی ایشلری ، چینیلر ، حسن خط لوحه‌لری ، مذهب کتابلر ، کوزل جلدلر ، کوزل یازیلی قرآن کریملر ، ملی تاریخمزك وثیقه‌لری اولان مسکوکات و سائره هپ اجنبیلر طرفندن صاتین آلینارق اوروپایه وآمه‌ریقایه طاشینمقده‌در . [*] »

حمدی وخلیل بکلرك همتلریله بو نوعدن پك قیمتلی اثرلر چینیلی کوشك موزه‌سنده جمع ایدیلمشدر . اوقاف موزه‌سی دخی پك چوق قیمتلی اثرلری ضیاعدن قورتارمشدر . بونلرك ایچندن صرف تورکلره عائد اشیا علی العموم اسلاملره عائد اولان اشیادن تفریق ایدیله‌رك و بوندن صوکراده مبایعه ایدیله‌جك اثرلرله زنکینلشدیریله‌جك بر « ملی تورك موزه‌سی » یاپمالیدر .

ملی و تاریخی اثرلری تشهیر ایدن موزه‌دن ماعدا برده آیریجه « اتنوغرافی موزه‌سنك » تأسیسنه احتیاج واردر وبو ایش ایچین عجله

[*] ضیا کوك آلپ : تورکچیلکك اساسلری . صحیفه ٨١

ایتمك لازمدر . زیرا سیاسی ، اجتماعی واقتصادی انقلابلر نتیجه‌سنده حیات ، سرعتله ده‌کیشمکده و اتنوغرافی موزه‌سنه آلیناجق اثرلر ضایع اولمقده‌در .

« اتنوغرافی موزه‌سی ، اولا ملتمزك بو کون مختلف ولایتلرده قضالرده ، شهرلرده ، کویلرده ، اوبالرده ، قوللانمقده اولدیغی بوتون اشیایی طوپلایاجقدر . بو طوپلانان اشیادن هر نوعی ، صیراسیله اك ابتدائی شکلندن اك متکامل شکلنه قادار بر تکامل سلسله‌سی حالنده دیزیله‌جکدر. مثلا (آیاققابی) نوعنی آلالم : بونك اك ابتدائی شکلی اولان چاریقدر. باشلایارق اك متکامل شکلی اولان ظریف فوطینلره قادار بوتون تکامل مرحله‌لری برتدریج سلسله‌سی حالنده صیرالاناجقدر. سرپوشلر ، ارکك و قادین البسه‌لری ، اکر طاقیملری ، چادیرلر ، صاندیق وسپتلر الخ هپ بویله تکامل صیرالری صورتنده دیزیله‌جکدر. أولرك و عیناً نقلی قابل اولمایان بویوك اشیانك کوچوك موده‌للری یاپیلاجق؛ کوی، شهر ، کوپرو، جامع کبی منظره‌لرك فوطوغرافیلری آلدیریلاجقدر . [*] »

۹ — موسیقی قونسرواتواری . ملی نغمه‌لر .

موسیقی‌ده تماميله غرب تکنیکنی قبول ایدییورز. اساس اعتباریله چوجوقلریمزی و خلقمزی غرب موسیقیسنك شاه اثرلریله استیناس ایتدیره‌جکز. فقط شوراسنی اونوتمامالیدرکه، غرب ملتلرندن هر برینك‌ده بین‌الملل شهرتی حائز شاه اثرلرینك یانی باشنده کندیلرینه مخصوص ملی هوالری واردر. بوبویله اولونجه نه‌دن تورکلرك‌ده کندیلرینه مخصوص ملی

---

[*] ضیا کوك آلپ : تورکجیلکك اساسلری . صحیفه ۸۳ .

هوالری اولماسین ؟ آنادولوده‌کی خلق موسیقیسنك تدقیق و تتبعنه هنوز باشلانمامشدر. کچن سنه‌ایکی کنج آنادولویی دولاشارق برچوق ملی نغمه‌لر طوپلامشلردر . بونلر پی درپی نشر ایدیله‌جکدر . برکره بو ماته‌ریال اورتایه دوکولدکدن صوکرا بونلری غرب تکنیکنه وبوکونکی ذوقه کوره ایشله‌یه‌جك ملی صنعتکار و بسته‌کارلرك ظهورینه انتظار ایده‌جکز . بوایش ایچین چالیشاجق اولانلره اولا مساعد بریر تأمین ایتمك وصوکرا اونلری یتیشدیرمك لازمدر. بوایسه ینه مرکز حکومتده تأسیس ایدیله‌جك اولان موسیقی قونسرواتووراری سایه‌سنده ممکن اولابیله‌جکدر .

ملی رقصلری‌ده استادیمز سلیم سری بك تتبع ایتمکده‌در. شیمدیدن اورتایه شایان تقدیر بر اثر قویمشدر. بو تدقیقاته دوام ایدیله‌جك اولورسه، هم ملی و هم مدنی رقص شکللرینك ابداع ایدیله‌جکی شبهه‌سزدر .

١٠ — ملی تاریخ انجمنی .

تورکلر ، تاریخه اسکیدن بری بری بیوك بر اهمیت ویرمشلردر . اسکی پادشاهلر کندی زمانلرنده کچه‌ن وقعه‌لری کونی کونه قید وتثبیت ایتدیرمك اوزره موظف وقعه‌نویسلر تعیین ایتمشلردر. بوصورتله برچوق قرونولوژی طرزنده تاریخلر وجوده کلمشدر . بوندن ماعدا خزینهٔ اوراقده ایشلنمکله بیتمه‌ز توکنمه‌ز وثیقه‌لر موجوددر . ایشته بونلری ایشله‌مك و عصری تاریخ علمنه کوره ملی تاریخمزی یازمق مقصدیله تشکل ایده‌ن تاریخ انجمنی شیمدی‌یه قادار پك قیمتدار اثرلر میدانه قویمش و نشر ایتدیکی مجموعه بین‌الملل بر شهرته نائل اولمشدر . فقط شوراسنی‌ده عرض ایده‌لم‌که ، تاریخ انجمننك نشریاتینه بزدن زیاده

اجنبیلرعلاقەدار کورونمکدەدر. مقتدر تاریخچی‌مز مدرس احمد رفیق بکك ریاست ایتدیکی بو انجمنك ملی تربیەمزە خدمت ایدەجك داها برچوق اثرلر وجودە کتیرەجکی شبهەسزدر .

۱۱ — ملی جوغرافیا جمعیتی.

تورکیە وطننی داها اییی طانیمق و عالمە طانیتمق مقصدیلە دارالفنون، لیسەلر و معلم مکتبلری جوغرافیا و طبقات معلملرینك مدافعۀ ملیە، زراعت، تجارت وصحیە وکالتلرینك علاقەدار مأمورلرینك وسائر ارزو ایدەن ذواتك برلشەرك بر « ملی جوغرافیا جمعیتی » تشکیل ایتمەلری ویاپاجقلری تدقیقلرك و تتبعلرك نتیجەلرینی نشر ایتمەلری لازمدر .

ملی جوغرافیا جمعیتنك تدقیق ایدەجکی مسئلەلر شونلردر :

۱ — مملکتك هرناحیۀ طبیعیەسنك تشکلاتی وبنیەسی : اراضینك جنس و طبیعتی ، ژەئولوژیسی ، تصادف ایدیلەن مستحاثەلر ، تاریخدن اولکی دورلرە عائد بقیەلر .

۲ — زمینك عارضەلری وشکللری : بوشکل و عارضەلری تولید ایدەن سببلر ، بوشکللرك ایضاحی ، توصیفی ، طبقەلرك وضعیتلری ، مهم معدن دامارلری، معدن صولری ، قاپلیجەلر وسائرە.

۳ — مملکتك اقلیمی : عمومی وصفلر ، سخونت ، روزکارلر ویاغمورلر اعتباریلە تدقیقلر .

٤ — مملکتك صولری وساحللری: نهرلرك اوصافی، سرعتلری، میللری ، سویە تحوللری و سببلری ، منبعلر ، اشکال و تراکم ، لحقلر ، منصبلرك شکللری ، نهرلردن استفادە شرطلری ، کوللر ، وسعتی ، دەرینلکی ، صولرینك تحلیلی .

٥ — نباتی و حیوانی حیات : هر منطقه‌ده یه‌تیشه‌ن نباتلر، یاشایان حیوانلر؛ بونلرك ممیز وصفلری ؛ نباتات وحیوانات شکل وزمره‌لری.

٦ — انسان حیاتی : هرمنطقه‌ده یاشایان انسانلر : بونلرك دین، جنس و ملیت ، مسلك و صنعت اعتباریله مقدارلری .

٧ — مملکتك صحی احوالی : تبدیل هوایه الویریشلی منطقه‌لر . صیتما منطقه‌لری.

٨ — مملکتده اهالینك تجارتی و صنایعی .

١٢ — ملی تربیه دارالمساعیسی .

مختلف وکالتلره مربوط ، مختلف درجه‌ده ومختلف هدفلر تعقیب ایده‌ن مکتبلر واردر . بوتون بو مکتبلرده طلبه‌یه ویریله‌جك تربیه‌نك غایه‌سی و نوعی و اوقوتدورولاجق درسلرك نوع، مقدار واصوللری، مکتبلرك تشکیلات و اداره‌لری و معارفك ماضیسی حقنده تدقیقات و تتبعاتده بولونمق اوزره بر « ملی تربیه‌دارالمساعیسنك » تأسیسنه لزوم واردر . بو انستیتونك باشلیجه ایکی تورلو وظیفه‌سی اولاجقدر :

برنجیسی مملکتمزده تطبیق اولوناجق ملی تربیه حقنده وعلی العموم تربیه‌نك غایه ، وسائط ، ماهیت و فلسفه‌سی حقنده نظری تدقیقلر یاپمق. مختلف سنلرده‌کی چوجوقلرك بدنی وروحی قابلیتلرینی تدقیق، ذکالرینی اولچمك ، هربر فردك جمعیت بشریه ایچنده هانکی مسلك وایشلره داهازیاده الویریشلی اولدیغنی تعیین خصوصنده اختباری وتجربی تدقیقاتده بولونمق . مملکتده بولونماسی ایجاب ایده‌ن مکتبلرك نوعلرینی و بونلرك نسبتلرینی و مقدارینی تعیین ایتمك .

مؤسسه‌نك ایکنجی وظیفه‌سی تدریس و تعلیمدر . مؤسسه

برطرفدن مشغول اولديغي مسئله‌لر حقنده گنج آسيستانلري تدقيق وتتبعه سوق ايده‌رك هم مسئله‌لرك حلنه دوغرو كيده‌ر، هم ده بو گنجلري أيي بر تربيه‌جي اولارق يه‌تيشديرير. بالاخره بو گنجلر، معارف وكالتنك مركزنده، معارف امينلك ومديرلكلرنده مكتبلرك اداره وتدريس ايشلرنده مهم موقعلر احراز ايده‌رلر. بو كون معلم مكتبلريمزك اصول تدريس وتطبيقاتي معلملريني يه‌تيشديره‌جك بر مؤسسه موجود ده كيلدر. بو علمي تحصيل ايچين اوروپايه كيده‌ن طلبه‌نك عددي مع التأسف پك محدوددر. ايشته ملي تربيه دار المساعيسي بويله تربيه واصول تدريس علمنه مراقلي گنجلري طوپلايوب اونلره قونفه‌رانس شكلنده درسلر ويره‌جك واونلرك ذاتي مساعيلريني تشويق ايده‌جك اولورسه مملكته پك مهم خدمتلر ايفا ايتمه‌سي مأمولدر.

١٣ — ملي لسان.

لسان، بر ملت افرادي آراسنده حس، فكر وآرزولرك واسطهٔ بياني اولديغندن ملي لساندك حصولنه خدمت ايده‌ن الك قوتلي بر آلتدر. لساني قايب ايتمش اولان ملتلر، اكثريتله مليتلريني ده اونوتمشلر و لساني قونوشدقلري ملته تمثل ايتمشلردر. معلوم اولديغي اوزره بزده ده تمثيل ايديله‌جك بر خايلي عنصرلر واردر. بونلر آراسنده توركجه‌يي قوتله تعميمه چاليشمالیدر. فقط عيني زمانده توركجه‌يي عربي وفارسي‌نك بويوندوروغندن قورتاروب استقلالني تأمينه اوغراشمالیدر. يكرمي اوتوز سنه‌دن بري لسانمز كيتدكجه ساده‌لشمكده، عربي و فارسي‌نك تأثيرلرندن ياواش ياواش قورتولمقده‌در. هر درجه‌ده‌كي مكتبلرك وهر نوع مطبوعاتك بو ايشي تسريع ايتمه‌سي لازمدر.

حقوق تعبیرلری یکی قانونلرله یاواش یاواش تورکجه‌له‌شییور. ریاضیه تعبیرلری ایسه حالا یرنده صاییور: صنفلرده حالا چوجوقلره (متوازی‌المستطیلات ـ زاویتان متبادلتان خارجتان ـ مثلث متساوی‌الساقین ـ مثلث متساوی‌الاضلاع ـ اجسام ذووجوه‌الکثیره ـ قطع ناقص مجسم دورانی) کبی تلفظی وقواعدی بزه اویغون اولمایان تعبیرلری اوکره‌تییورز. طبیعت و طب علملرنده‌کی تعبیرلری‌ده تورکجه‌یه چه‌ویرمك ایچون چاره‌لر دوشونولمه‌یور. حالا کیمیاده [حامض کیانوس ماء ـ قلور ثانیٔ زیبق ـ حمض یکینم حدید ـ تحت قلوریتیٔ سودییوم ـ] و حیواناتده [ذات‌الارجل‌البطنیه. ذات‌الاصابع المزدوجه] تعبیرلرینی قوللانییورز. ایکنجی محمود دورنده آچیلان طب مکتبنده درسلر ابتدا فرانسزجه تقریر اولونوردی. عبدالعزیز دورنده ملکیه طبیه‌سنك آچیلماسیله تدریسات تورکجه‌یه چه‌وریلدی. خاییر! تورکجه‌یه چه‌وریله‌دی. عربك، عجمك و تورکك آکلامادیغی یکی بر لسان ایجاد ایدیلدی. او زمان فرانسزجه تعبیرلرك مقابللرینی آرایانلر ملی لسانی حقیر کوردکلرندن و عوامك قوللاندیغی کله‌لرك فنی تعبیر اولامایاجغنه قانع اولدقلرندن عربجه‌دن لزومسز بر چوق کله‌لر آلمشلر مثلا (ده‌ری، طیرناق، قیل، کمیك) کبی تورکجه کله‌لری بکنمه‌یوب بونلرك یرینه (جلد، ظفر، شعر، عظم) کله‌لرینی قوللانمشلردر. کچه‌ن سنه انتشار ایده‌ن برطب کتابندن راست کله شو برقاچ سطری اقتباس ایدییورم:

« ... صاغ الی وجه راحیسنده و بنصری حافهٔ انسیه‌سی نهایت علویه‌سندن بدأ ایله شاقولاً ومستقیماً عالی‌یه دوغرو بالتمادی شامحهٔ انسیهٔ راحةالید وسطلرنده نهایت بولان تقریباً درت میلی متره قدر عرضده، حافهٔ وحشیه‌سی دها زیاده محدود لعلی بر بویا لکه‌سی؛ ثدیهٔ

یمناسی فوقنده وصاغ عضدی نصف اسفلی ایله صاغ ساعدی نصف علویسی وجه انسیٔ خلفیلرنده غیرمنتظم انطباعات شکلنده سیاه وشمات (لکه‌لر) ؟ الیهٔ یمناسنده .... »

رجا ایده‌رم: بونك نره‌سی تورکجه‌در ؟ شویله بویله‌ایجه بر تحصیل کوره‌نلر بوندن نه آکلار ؟ آکلاشیلان : دوقتورلر ، رچته‌لرینی اجزاجیدن باشقا برکیمسه اوقویامایاجق شکلده قاریشیق‌یازدقلری کبی، راپورلرینی‌ده کندیلرندن باشقا کیمسه اوقویاماسین وآکلایاماسین دییه بویله چاپراشیق برافاده ایله یازییورلر .

فقط عربجه درسلری برچوق مکتبلردن قالدیریلدقدن ولیسه‌لرك ایکنجی دوره‌سنده عربجه درس‌ساعتلری هافتاده دورته ایندیریلدکدن صوکرا لیسه مأذونلرینك بولغتلی وترکیبلی لسانله طب تحصیل ایده‌رکن چکه‌جکلری مشکلاتی دوشونمه‌لیدر .

بن بو مثاللرله بو کونکی علم و فن لسانمزك نه فجیع بر وضعیتده اولدیغنی کوسته‌رییورم . بوکا بر چاره بولمق و مثبت تکلیفلر یاپمق بنم اقتدار و صلاحیتم داخلنده ده‌کیلدر. ۲۲ مارت ۱۹۲۶ تاریخیله قبول اولونان معارف تشکیلاتی قانوننده ذکر اولونان « دیل هیأتی » تشکل ایتدکدن صوکرا بو اصلاحات مسئله‌سیله‌ده مشغول اولاجقدر .

ضیا کوك آلپ مرحوم ، تورکجیلکك اساسلری عنوانلی اثرنده لسانی تورکجیلك حقنده اوزون‌اوزادی‌یه تفصیلات ویرمشدر. اونلری اقتباس ویا خلاصه ایتمکه بو رساله‌نك حجمی مساعد ده‌کیلدر . بوتون آرقاداشلردن ضیا بکك اثرینك بو بحثلرینی تکرار دقتله اوقومالرینی رجا ایده‌رم. هرکسك اثری تدارك ایده‌مه‌مه‌سی احتماله‌مبنی بن بوراده ضیا بکك لسان حقنده وضع ایتدیکی عمده‌لری عیناً اقتباس ایدییورم :

«١ — ملی لسانمزی وجوده که‌تیرمك ایچین، عثمانلی لسانی هیچ یوقسه کیبی بر طرفه آتارق ، خلق ادبیاتنه تمل وظیفه‌سنی کوره‌ن تورك دیلنی عینیله قبول ایدوب استانبول خلقنك و بالخاصه استانبول خانملرینك قونوشدقلری کیبی یازمق .

٢ — خلق لساننده تورکجه مترادفی بولونان عربی وفارسی کلمه‌لری آتمق ، تمامیله مترادف اولمایوب کوچوك بر نوآنسه مالك اولانلری لسانمزده محافظه ایتمك .

٣ — خلق لسانه کچوب لفظاً یاخود معناً غلطات نامنی آلان عربجه وعجمجه کلمه‌لرك تحریف اولونمش شکللرینی تورکجه‌یه قلب ایتمك واملالرینی‌ده یکی تلفظلرینه اویدورمق . (آیینه ـ آینا) ،

٤ — یرلرینه یکی کلمه‌لر قائم اولدیغی ایچون، مستحاثه حالنه کله‌ن اسکی تورکجه کلمه‌لری دیریلتمکه چالیشمامق (آغو ـ زهر)

٥ — یکی اصطلاحلر آراناجغی زمان ابتدا خلق لساننده‌کی کلمه‌لر آراسنده آرامق ، بولونمادیغی تقدیرده ، تورکجه‌نك قیاسی اداتلریله و قیاسی ترکیب وتصریف اصوللریله یکی کلمه‌لر ابداع ایتمك ، بوکاده امکان بولونمادیغی صورتده ترکیبسز اولمق شرطیله عربجه‌وعجمجه یکی کلمه‌لر قبول ایتمك وبعض دورلرك و مسلکلرك خصوصی احوالنی کوسته‌ره‌ن کلمه‌لرله ته‌کنیکلره عائد آلات اسملرینی اجنبی لسانلرندن عیناً آلمق .

٦ — تورکجه‌ده عرب وعجم لسانلرینك قاپیتولاسیونلری الغا اولونارق بوایکی لسانك نه صیغه‌لری ، نه اداتلری، نه‌ده ترکیبلری لسانمزه ادخال اولونمامق .

٧ — تورك خلقنك بیلدیکی وقوللاندیغی هر کلمه تورکجه‌در. خلق

ایچون مونس اولان وصنعی اولمایان هرکلمه ملیدر . برملتك لسانی ، کندیسنك جانسز جذرلرندن دکیل ، جانلی تصرفلرندن ترکب ایدن جانلی بر عضویتدر .

٨ — استانبول تورکجه‌سنك صوتیاتی ، شکلیاتی ولغویاتی ، یکی تورکجه‌نك تملی اولدیغندن ، دیکر تورك لهجه‌لرندن نه کلمه ، نه صیغه ، نه ادات ، نه‌ده ترکیب قاعده‌لری آلیناماز . یالکیز مقایسه طریقیله تورکجه‌نك جمله تشکیلاتنه وخصوصی تعبیرلرده‌کی شیوه‌سنه نفوذایچون بولهجه‌لرك دەرین برصورتده تدقیقنه احتیاج واردر .

٩ — تورك مدنیتنك تاریخنه دائر اثرلر یازیلدقجه ، اسکی تورك مؤسسه‌لرینك اسملری اولمق حسبیله ، چوقاسکی تورکجه کلمه‌لر ، یکی تورکجه‌یه کیره‌جکدر . فقط بونلر اصطلاح موقعنده قالاجقلرندن ، بونلرك حیاته عودتی ، مستحاثه‌لرك دیریلمه‌سی ماهیتنده تلقی اولونمامالیدر .

١٠ — کلمه‌لر ، دلالت ایتدکلری معنالرك تعریفلری دکیل ، اشارتلریدر . کلمه‌لرك معنالری اشتقاقلرینی بیلمکله آکلاشیلماز .

١١ — یکی تورکجه‌نك بواساسلر داخلنده برقاموسیله برده‌صرفی وجوده کتیریلمه‌لی وبوکتابلرده یکی تورکجه‌یه کیرمش اولان عربجه وعجمجه کلمه‌لرك وتعبیرلرك بنیه‌لرینه وترکیب طرزلرینه عائد معلومات ، لسانك فیزییولوژی قسمنه دکیل ، مستحاثات وانتسالیات بحثی اولان (اشتقاق) قسمنه ادخال ایدیلمه‌لیدر . »

١٤ — اسپور وتوریزم .

صوك سنه‌لرده ، بوتون دنیاده اولدیغی کبی بزده‌ده اسپور آلدی یورودی . شیمدی‌یه قادار اهمال ایدیلمش اولان بدن تربیه‌سنك انکشافه مظهر

اولدیغنی کورمك موجب ممنونیتدر. فقط مع التأسف هر شیئك افراطی کبی، فضله‌سی ده مضردر. هنوز فوتبول اویناباجق سنه واصل اولمامش چوجوقلرك بیله بوتون کونقان ترلر ایچنده طوپی تپه‌رك پابوچ پارالادقلرینی کوروبورز. صوکرا فوتبول ابتلاسنه طوتولان مکتبلیلرده آواره اولویورلر. کتابلری، درسلری، وظیفه‌لری یوز اوستنه براقدقلرندن تحصیللری یاریده قالییور. بویاریم تحصیلله حیاته آتیلان اسپورجیلر، اکثریا اسپورجیلقدن باشقا یاپاجق برایش بولامیورلر. معتدل درجه‌ده هرکسك براسپورله مشغول اولماسی شبهه‌سز چوق فائده‌لیدر. بالخاصه مساعیٔ فکریه اربابی وتجار کبی اوطوردیغی یرده چالیشان کیمسه‌لر ایچون آراصیرا اسپور یاپمق لازمدر. لاکین اسپور ادمان شکلندن چیقوب شدتلی بر مسابقه ورقابت شکلنی آلیرسه مقصد اصلی قایب اولور. هله یکرمی کیشینك بربرینی ایته‌رك، دوشوره‌رك وبعضاً قولنی باجاغنی قیرارق طوپی تپه‌لری وبیکلرجه کیشینك بونی پارا ویره‌رك سیر ایتمه‌لری مملکتده تربیهٔ بدنیه‌نك ترقی ایتدیکنه اصلا بر دلیل اولاماز.

کنجلری مفرط اسپوردن واز کچیرمك وبینه بدنلرینك سالم بر نماسنه خدمت ایتمك اوزره مملکت داخلنده سیاحتلره تشویق ایتمه‌لیدر. هر بر قصبه‌ده توریست جمعیتلری تشکل ایتمه‌لی ومساعد هوالرده ومناسب زمانلرده بونلر، جوارده‌کی داغلره، اورمانلره، کویلره وقصبه‌لره سیاحتلر ترتیب ایتمه‌لیدر. بوسایه‌ده هم صاف هوا آلینمش، مملکت واهالیسی طانینمش وهم آرقاداشلرله برلکده شارقیلی واکلنجه‌لی، کوزل بر وقت کچیریلمش اولور.

١٥ — اوردو وقيشلا مكتبي .

توركيه جمهوريت حكومتنك الك اساسلى وقيمتلى مفكوره‌لرندن بريسى يدى ياشنده بولونان اركك وقيز بوتون ملت افرادينه توركجه اوقومق ويازمق اوكره‌تمكدر . فقط بو معظم ايشى برقاچ سنه ايچنده قولاى قولاى باشارمق ممكن ده‌كيلدر . بونك ايچون مكتب بنالرى ، لوازمى وكافى مقدارده معلم ايسته‌ر . بو مفكوره‌يى تحقق ايتديرمك ايچون معارف بودجه‌سنى دورت بش مثلى آرتديرمق لازمدر . بوكون حالا بيكلرجه كويلرده هيچ مكتب يوقدر . قصبه وشهرلرده‌كى مكتبلر مراجعت ايده‌ن طلبه‌لك هپسنى آلاميور . بونلره اقتصادى واجتماعى سببلرك ده انضمامى دولاييسيله بوكون تحصيل چاغنده بولونان يوزبيكلرجه چوجوق مكتب خارجنده قاليور . تحصيل چاغنى كه‌چيرمش اولانلر آراسنده‌ده اوقوما ويازما بيلمه‌يه‌نلرك عددى ميليونلره بالغ اولويور .

توركياده تحصيل مكلفيتندن باشقا اركك‌لر ايچون ديكر برمكلفيت داها واردركه ، اوده عسكرلكدر . بومكلفيت برنجى‌يه نسبتله داها صيق تطبيق اولونويور . قيشلا حقيقةً أيى برمكتبدر . يكى نفرلر اورودوده عسكرى تعليملرندن ماعدا اوطوروب قالقماسنى يمك يمه‌سنى ، كه‌يينمه‌يى وسائره‌يى اوكره‌نه‌رك مملكتلرينه دونويورلر . چوق يرلرده اوقوما و يازما بيلمه‌يه‌ن نفرلره كيجه‌لرى درسلرده كوسته‌ريليور . اوردويه جاهل كله‌ن برنفر كوينه ، مكتوب يازمغه وغزته اوقومغه مقتدر برآدام اولارق عودت ايدييور . اوردونك معارفك تعميمى خصوصنده ايتديكى خدمت چوق شايان تشكردر . يالكيز مدافعه مليه وكالتنك معارف

وكانتيله تماسه كله‌رك بوايشی داها مضبوط ومجبوری بر شكله صوقماسی
نمی اولونور .

تورك اوجاقلری .

توركاوجاغی ، شیمدی‌یه قادار كنجلرده ملیت‌حسنی اویاندیرمق ،
منور صاییلان ذواتك هیچ اولمازسه برقسمنه ملی شعور ویرمك ،
بوتون خلق‌طبقه‌لری آراسنده تدریجی فقط امین برصورتده توركجیلكی
تعمیم ایتمك خصوصلرنده اك مهم برعامل اولمشدر .

توركاوجاقلری عثمانلیلق واسلامجیلق سیاستلرینك برعكس‌عملیدر .
ملی جریان ، ابتدا استانبولده پك‌متواضع برشكلده باشلادی . آتشلی
كنجلر وبالخاصه طب طلبه‌سی آراسنده قوتلی طرفدارلر بولدی .
« تورك یوردی » مجموعه‌سی شكلی ، طبعی ومندرجاتی اعتباریله مستثنا
بر رغبت قازاندی . اوجاق ، حمدالله صبحی بكك ییلماز واوصانماز
فعالیتی سایه‌سنده بایزیدده نزیه وداخلاً بدیع بر یورده صاحب‌اولدی .
كوك آلپ ضیا ، آقچوره اوغلی یوسف ، آغا اوغلی احمد ، شاعرمحمد
امین وجلال ساهر وعزت علوی بكلرك وسائر آرقاداشلرینك همتلری
سایه‌سنده كیتدكجه انكشاف ایتمكده ایدی . فقط متوالی حربلر ،
تورك اوجاغنك حیاتی‌ده سكته‌دار ایتدی . نهایت استانبولی اشغال
ایده‌ن دوشمان اوردولرینك ایلك ایشلرندن بریسی‌ده ، ملیت محبتنی
صاچان بواوجاغی سوندورمك اولدی . فقط شاعرك دیدیكی كیبی :

« سونمه‌یه‌ن ایشیغی سوندوره‌مزلر . »

تورك اوجاغی آنقره‌ده یكیدن پارلادی . هر بر مركزده سرعتله
توركاوجاقلری یكیدن تأسس‌ایتدی . بوكون تورك اوجاغنك‌یوزلرجه

شعبه‌سی و بیکلرجه اعضاسی واردر . بو اوجاقلره منسوب کنجلردن هربرینك قلبی ملیت حساریله چارپمقده‌در .

تورك اوجاقلری کویلره قادار کونده‌ردکلری ارشاد هیأتلریله ، درعهده ایتدکلری صحی تشکیلاتله ، اوجاق بنالرنده ویریله‌ن قونسه‌ر وقونفه‌رانسلرله ، هر سنه انعقاد ایده‌ن قونغره‌لریله مملکتده ملیت ومدنیت فکرلرینی تعمیم ایتمکده‌درلر .

معلملریمزك هرخصوصده وهرجهتدن تورك‌اوجاقلری فعالیتلریله علاقه‌دار اولمالری واوجاقلرله مساعیلرینی تشریك ایتمه‌لری نظرشکرانله کورولمکده‌در .

معلملر برلکی .

دنیانك هر طرفنده اولدیغی کبی ، بزم مملکتمزده‌ده معلملر، ملتك اك متواضع ، عینی زمانده‌اك غیرتلی خادملریدر . اوقوما ویازمابیله‌نلرك عددی آز اولان مملکتلرده معلملرك اوینایاجقلری رول ، ایفا ایده‌جکلری خدمت‌چوق بویوکدر . مملکتك استقبالی معلملرك ألنده‌در.

وقتیله مشهور لایبنیتس : « بکا تربیه‌یی ویریکز ، سزه برعصرده اوروپانك شکلنی ده‌کیشدیره‌یم ! » دیمشدر .

معلملر ، شبهه‌سز عصرك دینی اخلاقی واجتماعی تأثیرلری آلتنده بولونمقده‌در . فقط شوراسی‌ده اونوتولمامالیدرکه ، معلملر، یکی‌یه‌تیشه‌ن نسله ناصیل‌برتربیه‌ویریرلرسه ، بونسلك آتیاً تشکیل ایده‌جکی‌جمعیتده اوشکلی آلاجقدر .

اقتصادیات ساحه‌سنده فردك موفق اولماسی وبویوك ایشلربجره

بیلمه‌سی مشکل اولدیغی کبی جمعیت حیاتنده‌ده فردی مساعی بویوك برفائده تأمین ایتمه‌ز . برمسلکه منسوب اولان فردلرکده آیری آیری چالیشماسندن کرك مسلك وکرك مملکت ایچون بویوك برفائده حاصل اولماز. عینی هدف وغایه اوغورنده چالیشانلر، مساعیلرینی توحید و وظیفه‌لری اك معقول صورتده آرالرنده تقسیم ایده‌رلرسه ، ألده ایدیله‌جك نتیجه، شبهه‌سز چوق بویوك اولور . ایشته معلملر برلکی، بومقصدله تشکل ایتمشدر .

اجنبی مملکتلرنده تشکل ایده‌ن ویاریم ویاخود بر عصردن فضله حیاته مالك اولان معلم برلکلرینك تاریخچه‌لری تدقیق ایدیله‌جك اولورسه، کورولورکه بونلرك ایلك سنه‌لری اکثریا چه‌تین مجادله‌لرله کچمشدر . چونکه، اوزمانکی حکومت ودولت آداملری ، معین برمسلکه منسوب اولانلرك اتحادندن قوشقولانمشلر ودولتك باشنه غائله‌لر چیقاجغندن قورقمشلردر . بونك ایچین ممکن مرتبه بو توضع و تشکللره مانع اولمق ایسته‌مشلردر. نهایت شدتلی مجادله سنه‌لرندن صوکرا دولت آداملری‌ده معلم برلکلرینك ضررلی برجمعیت اولمادیغنی ومملکتك حرثی انکشافنده مهم برعامل اولدیغنی تصدیق ایده‌رك بو برلکلره مظاهرت ایتمك لزومنی حس ایتمشلردر. بزده‌ده ایلك دفعه اولارق معلم جمعیتلری تشکل ایتمکه باشلادیغی زمان (١٩١٢) حکومت بو جمعیتلره شبهه کوزیله باقییور ، بو متحد کتله ، معاشلرینك تزییدینی ایسته‌مکه قالقیشیرسه ، مشکل موقعده قالیرز دییه‌رك جمعیتلری داغیتییوردی .

هر خصوصده بصیرتکار اولان جمهوریت حکومتمز ، بویله کوچوکلکلره دوشمه‌یی اصلا خاطرینه که‌تیرمه‌دی . ملی حرثك وملی معارفك تعمیمنده معلملرك نه قادار بویوك برعامل اولابیله‌جکنی داها

ابتداسندن ادراك ايدەرك ، معلم برلكلرينك تشكلنى تسهيل ايتدى . بونلره مادى ومعنوى مظاهرت ومعاونت كوستەردى. بوكون برلكمز، حكومتمزك بزەقارشى كوستەرديكى علاقه وتوجه دولاييسيله مفتخردر.

معلملر برلكى هنوز حال تشكل وتمضونده اولمقله برابر بو مملكته چوق بويوك خدمتلر ايفاسنه نامزد برجمعيتدر. وسائطك نقصاننەرغماً معلملر برلكنك شيمدى‌يه قادار ياپديغى ايشلرى شويلەجه خلاصه ايدەبيليرز :

١ — معلملر برلكى، آرقاداشلر آراسنده مسلكى تساندى تامين ومعلملرك معناً ومادةً ترفيه واقدارى ايچون چاليشمشدر. شيمدى‌يه قادار بويوك ملت مجلسنك قبول ايتديكى قانونلر بونك بارز بردليليدر. برلكمزه منسوب اولان مبعوثلريمزك وبالخاصه برلكمزك رئيسى بولونان سەوكيلى معارف وكيلمز نجاتى بك افندينك ايفاايتدكلرى خدمتلر بوتون معلملرى صوك درجه منتدار ايتمشدر.

٢ — معلملر برلكى، صرف شخصى ومسلكى دوشونجەلرله حركت ايدەن برجمعيت دەكيلدر. ألندن كلديكى قادار مملكته وملته نافع اولمغه غيرت ايتمكدەدر . بو قبيلدن اولارق شونى ذكر ايدەبيلرزكه ، هرنه سببه مبنى اولورسه اولسون تحصيل نعمتندن محروم قالان خلقى اوقوتمق اوزره برلك مركزلرى « درسخانەلر » آچمشدر . بو كون « خلق درسخانەلرينه » دوام ايدەنلرك مقدارى آشاغى يوقارى يكرمى بيكى بولمقدەدر .

٣ — بز ، صوك سنەلرده ، آززمانده چوق بويوك انقلابلر ياپان برملتز . فقط ايچمزده هنوز برطاقيم انسانلر واردركه، بوانقلابك معنا وشمولنى لايقيله آكلايامامشلردر. بالخاصه كويلولريمزه ياپيلان انقلابك

نەدن عبارت اولدیغنی کندی دیللرینە ودوشونجەلرینە کورە آکلاتمق مجبوریتندەیز .

ایشتە برلکە داخل اولان معلملریمز بوکوزەل وظیفەیی اوزرلرینە آلارق اکثریرلردە «ارشاد هیأتلری» تشکیل ایتمشلر؛ برلکە منسوب آرقاداشلرینی کویلرە کوندەرەرك یکی روح ومفکورەیی کویلرە واوبالرە قادار تعمیم ونشر ایتمشلردر. کوی کوی دولاشان هیأتلر، کویلولری صحت واقتصاد خصوصلرندەدە ارشاد ایتمکدن کری قالمامشلردر. برلکك بو ارشاد فعالیتی هنوز باشلانغیجندەدر . ایلریدە اعظمی درجەدە انکشاف ایدەجکنە شبهە یوقدر .

٤ — معلوم اولدیغی اوزرە ، انقلابدن اول قادینك بزدە هیچ براجتماعی موقعی یوقدی . قادین أوندن چیقاماز ، تجارت ایدەمەز ، ارککلرلە کوروشەمەزدی ؛ أوندە عادتا بر اسیر حیاتی یاشاردی . معلم برلکلری، اجتماعی حیاتدە قادینە بر وارلق تأمین ایتدی . برچوق شهر وقصبەلردە ترتیب ایدیلەن مسامرەلر وقیر تنزهلری مناسبتیلە قادینلر وارککلر نزیە برصورتدە برابر بولونمغە آلیشدیلر. هربکیلکك تطبیقاتندە تك توك یاکلشلقلر وطاشقینلقلر اولور. بوصیرادە عقل سلیم ارمابی کیدیلەجك دوغرو یولی ملتە کوسترمك مجبوریتندەدر . قادین و ارکك معلملریمز ، یکی طرز معاشرتك نزاهت وسلامتنی کوسترمك اعتباریلەدە مهم بروظیفە ایفا ایتمکدەدرلر .

٥ — جهان حربی ، بوتون دنیادە اقتصادی حیاتك تمللرینی صارصدی . بونك نتیجەسندە اکثر مملکتلردە آلتین پارا اورتادن قالقدی . بونك یرینە ضعیف قارشیلقلی کاغد پارا قائم اولدی . اشیا فیئاتلری اوندن یوز مثلنە قادار آرتدی . محتکرلر پیدا اولدی .

بو حاله قارشی الك ایی چاره قوئوپه‌راتیفلر تشکیل ایتمك و تصرف صاندیقلری وجوده که‌تیرمکدر . معلملر برلکلری دیکر افراد ملته نمونه اولاجق بومشکل ایشك هنوز باشلانغیجنده‌در . بعض برلك مرکزلرنده تصرف وتعاون صاندیقلری شیمدیدن تشکل ایتمشدر و بو صاندیقلر تقدیره شایان برصورتده معامله یاپمقده‌در.

٦ — معلم برلکلری برچوق مرکزلرده مصاحبه‌لر و مسامره‌لر ترتیب ایتمك قونفه‌رانسلر ویرمك‌صورتیله‌ده بولوندقلری محیطلره مفید اولمقده‌در . کله‌جك سنه‌لرده بو فعالیتك دها زیاده انکشاف ایده‌جکی شبهه‌سزدر .

٧ — یازیلی سوزك انسانلر اوزرینه اجرا ایتدیکی تأثیرك اهمیتی انکار ایدیله‌مه‌ز . آغیزدن چیقان سوز ، نه‌قادار اهمیتلی و کوزه‌ل اولورسه اولسون ، بونك تأثیری مکان اعتباریله محدود، زمان اعتباریله موقتدر . بوکا نسبتله مطبوعاتك تأثیری چوق بویوکدر . چونکه مطبوعات ، عادتا مکانی توسیع ، زمانی تمدید ایده‌ر .

بوندن دولاییدرکه ، معلملر برلکمز نشریاته‌ده بویوك بر قیمت ویرمکده و شیمدیلك آرقاداشلر آراسنده تعاطئ افکاره بر وسیله اولمق اوزره « معلملر برلکی » مجموعه‌سنی نشر ایتمکده‌در . اوکمزده‌کی سنه‌لرده خلقك تنویر و ارشادینه خدمت ایده‌جك اثرلرك‌ده نشرینه غیرت ایتمسی تمنی اولونور .

٨ — اراضیسی که‌نیش ، مخابره و مناقله واسطه‌لری و نفوسی آز اولان مملکتلرده عینی ملته منسوب انسانلر آراسنده تماس آز اولور . هرهانکی بر وسیله برآرایه کله‌ن انسانلر بیله اکثریا وقتلرینی دیدی قودی ایله که‌چیریرلر .

انسانلرك بر آرایه طوپلانماسی بر مقصده مبنی اولورسه ، بوندن چوق دفعه فائده حاصل اولور . هر سنه طوپلانان معلم قونغرهلرینك مملکتده جمعیت حیاتی، اجتماع و مذاکره آداب وعاداتی تعمیم ایتمهسی دولاییسیله حد ذاتنده تربیتكار فائدهلری واردر .

∴

مختلف درجه و اختصاصلره منسوب مسلکداشلرك بو صاییلان وظیفهلری داها کوزهل و سرعتله یاپابیلمهلری ایچون بوتون معلملرك متحد بر کتله حالنده معلملر برلکنك بایراغی آلتنده طوپلانماسی و هیچ بر معلمك تشکیلات خارجنده قالماماسی لازمدر .

بشنجی فصل

متفرق مسئله‌لر

۱ — ملیت و دین : اسکی‌دیندارلر ودین منتسبلری، بزم‌بوکونکی معناده آکلادیغمز ملیتی انکار ایدییور ؛ ملی حسلرك و مؤسسه‌لرك انکشافنه مانع اولویور ؛ ملت برلکی یرینه ، دین قارده‌شلکنی اقامه ایتمك ایسته‌یوردی .

عرقلری ، مملکتلری ، اجتماعی و اقتصادی وضعیتلری ، طرز اداره‌لری وعمومیتله حرثلری براولمایان انسانلری ، بوعصرده « دینی برجامعه » آلتنده برلشدیرمکه امکان یوقدی .

نیته‌کیم صوك سنه‌لرك حادثاتی‌ده بوحقیقتی آچی بر صورتده اثبات ایتدی . بالقان و جهان حربلرنده تورکلرك ، مسلمان فقط عرق و ملتجه فرقلی اولان کیمسه‌لردن کوردکلری خائنلك اثرلری معهود « اتحاد اسلام » سیاستنی افلاس ایتدیردی . خلافت دءنیله‌ن موهوم قوت ییقیلدی . صوك خلیفه مملکتدن چیقاریلدقدن صوکرا ملیت سیاستنه طرفدار اولانلر ، که‌نیش بر نفس آلدیلر . استقلال حربی نتیجه‌سنده غیر مسلم عنصرلرده پك اهمیتسز براقلیت زمره‌سنه انقلاب ایتدی . تورکیه ، تام ملی بردولت اولدی .

تورکیه جمهوریتنده هرکس حردر . ایمان ، اعتقاد، عبادت امور وجدانیه‌دندر . هرکس فرداً ایسته‌دیکی دینه سالك اولابیلیر . دیکر کیمسه‌لره مضر اولمامق شرطیله هرکس اعتقاد وعبادتنده سربستدر .

فقط برقسم صافدل خلقی آلداتارق بر نوع روحی وحتی بدنی و مالی اسارت تأسیس ایدن طریقتلر ممنوعدر .

٢ — ملیت وانسانیت : هر شیئك افراطی مضردر . کنجلره ویریله‌جك ملی تربیه‌ده‌ده افراطه کیتمك دوغرو ده‌کیلدر. بز ، یکی یه‌تیشه‌ن نسله ملتمزی ممکن اولدیغی قادار فضله سودیرمکله غیرتله برابر تورکك بوتون جهاندمکی سیاسی ، اقتصادی و جوغرافی وضعیتی‌ده آکلاتملی‌یز . تورك چوجوغی بیلمه‌لیدرکه ، دنیاده تورکلردن باشقا ملتلرده واردر . متقابل محبت و حرمت اثری کوستەرمك شرطیله دیکر ملتلرك افرادی‌ده شایان‌حرمت انسانلردر. بزه دوشمانلق ایده‌نلره لازم کله‌ن مقابله‌ده بولونمقله برابر ، بزه‌دوستلق کوسته‌ره‌نلره و هیچ اولمازسه بی‌طرف قالانلره حرمت ایتمکه مجبوروز . الآن مختلف عرقلر و ملتلر آراسنده شدتلی منافرتلر و ضدیتلر حکمفرمادر . فقط یر یوزنده یاشایان حیوانلرك الك عقللیسی اولان انسانلرك بر کون کلوبده آرالرنده‌کی بوتون اختلافلری سلحاً تسویه ایده‌جکلری بر زمانك کله‌سی بکلنمکده‌در . هر ملتك افرادی ، بوتون دنیاده « انسان قارده‌شلکنی » تأسیس ایده‌جك اولان بو ایده‌آلك تحققنه مشروع بر صورتده خدمت ایتمه‌لیدر .

٣ — ملیت واخلاق : عادات و اخلاقك نسبی اولدیغنه ، یعنی زمان و مکان اعتباریله تبدل ایتدیکنه شبهه یوقدر . دینی ، سیاسی ، اداری و اقتصادی انقلابلرك اخلاق اوزرینه‌ده مؤثر اولماسی قابل ده‌کیلدر . یاپیلان انقلاب ایله برابر ، عادتلر کیبی اخلاق تلقیسی‌ده آز چوق ده‌کیشیر . فقط بوتون انقلابلره رغماً ، عقل سلیم اربابنجه ، اخلاقك دائما باقی قالان اساسلی عمده‌لری واردر . مثلا یالانجیلق ،

دولاندیریجیلق ، خیرسزلق ، فیتنه‌جیلك دائما مذمومدر . آنایه بابایه حرمت ، همجنسنه شفقت و معاونت ، عهده وفا ، ناموسك محافظه‌سی کبی حاللر دائما مرغوبدر .

انقلابلر اثناسنده اکثریا شخصی خودبینلکه ، جلب وادخار ثروته والحاصل ماته‌ریالیزمه دوغرو تمایل حاصل اولور . بو ایسه بر جمعیتك حیاتی ایچون فوق‌العاده مضردر . ییقیلانك یرینه ملتك حیات واستقبالی ایچون اك یکی شکللری بولوب تطبیق ایتمك لازمدر . ملیت ، اخلاق ایله قائمدر . بونك ایچون معلملریمزك مملکتده سالم بر اخلاقك تأسس و محافظه‌سنه چالیشمالری حرثی و اجتماعی بر وظیفه‌در .

نتیجه

معلملر برلکنك مرکز هیأتی ، ملی تربیه‌نك ناصل اولماسی لازم کلدیکنه دائر بر راپور تنظیم ایتمه‌می طلب ایتمشدی . بن ، خاطره کله‌ن شیلری یازمغه باشلادم . مسئله‌یه مختلف جهتلردن باقق لزومنی حس ایده‌رك یازیلاجق راپور حقنده بر پلان چیزدم . بونی تفصیل ایده‌جك اولورسه‌م ، اولدقجه حجملی بر کتابك وجوده کله‌جکنی آکلادم . بندن ایسته‌نیله‌ن شی ایسه مختصر برراپوردن عبارت ایدی . فقط ملی تربیه‌نك مختلف جبهه‌لرینی دوشونور ایکن توارد ایده‌ن فکرلری فدایه راضی اولامادم . بونك نتیجه‌سنده شو رساله میدانه کلدی . اثرمده بر چوق مسئله‌لره یالکنز تماس ایتدم ؛ بونلرك قطعی حل چاره‌لرینی کوسته‌رمك جسارتنده بولونمادم . اساساً بو مسئله‌لرك بر چوغی تنور ایتمه‌مش وحل اولونمامشدر . بونلرك حلی ، اوزون وده‌رین تدقیقلره وتوثیقلره محتاجدر . دوشونولمکه لایق بعض تربیه مسئله‌لرینی اورتایه قویمقله وظیفه‌می ایفا ایتدیکمی ظن ایدییورم . بوراپورك قرائتندن صوکرا جریان ایده‌ن مناقشه‌لر نتیجه‌سنده مسئله‌لر داها زیاده تنور ایده‌جك و بونلرك حلی ایچون عملی تکلیفلر سرد ایدیله‌جکدر . قونفره‌یه دعوت ایدیله‌ن آرقاداشلرك بو مسئله‌لر حقنده‌کی فکر ومطالعه‌لرینی آچیقجه اظهار ایتمه‌لرینی رجا ایده‌رم .

ایچنده‌کی یازیلر :

برنجی فصل

صحیفه

ایکنجی فصل

اوچونجی فصل

دردنجی فصل

صحیفه

بشنجی فصل